

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
327 East 13th Street New York City

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre New Yorkban... \$3.—
A vidéken... \$2.50
Egyes szám... 3c.

A BEVÁNDORLÓ

Editorial Rooms:
327 East 13th Street New York City

SUBSCRIPTION:
Per annum, in N. Y. City... \$3.—
United States... \$2.50
Single copy... 3c.

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.
IV. Évfolyam. 86. szám.

Szerkesztő: SINGER MIHÁLY.

EGYES SZÁM ÁRA 3 CENT.

IV. Year. No. 86.

AZ UJ FORDULAT.

A MAGYAR KORMÁNY ÉS AMERIKA MAGYARJAI.

Magyarok Amerikában című rovatunkban beszélünk a new yorki magyar segélyegyletnek kedden megtartott közgyűléséről. Tudósításunkban felemlítjük, hogy a new yorki főkonzil megígérte, miképp egy magyar kórház érdekében közben fog járni a magyar kormánytól és reméli, hogy nagyszabású anyagi támogatásával lehetővé lesz kitérteni azt az oly régóta fájlalatosan érzett hézagot, lehetővé lesz a new yorki magyar kórház felállítása. Ugyanabban a tudósításban felemlítjük azt is, hogy a washingtoni nagykövetség részéről Ambrózy báró meglátogatta a new yorki magyar menházat és abból az alkalomból megígérte, hogy a magyar kormánytól kijárja majd egy oly szubvenzió folyósítását, mely a magyar segélyegyletet abba a kellemes helyzetbe juttatja, hogy a menház céljaira házat vehet.

Örvendetes jelenség az, hogy Magyarország külképviseleti kezdik melegebb érdeklődéssel kísérni az Amerikába szakadt magyarok dolgait. Örvendetes jelenség az is, hogy a magyar kormány, amelynek elődjei ügyet sem vettek az amerikai magyarságra, ezt a sok százezerre felszaporodott magyarságot számbaveszi, anyagilag karjai alá nyúl, hogy jótékonyasági és kulturális intézmények megteremtésében segítse. Halálraoltak volnának, ha a külképviseletnek és a kormánynak ezt a jóleső érdeklődését köszönettel nem nyugtatnók. Jól esik tudnunk, hogy törődnek velünk, hogy figyelemmel kísérnek bennünket.

Mindazonáltal, ha mindjárt ehető szükségünk van kórházra s ha a magyar menház jobban is fog megfelelni emberbaráti hivatásának, ha saját otthona lesz, mégis nekünk, amerikai magyaroknak nem anyagi támogatásra van szükségünk *első sorban*. Mert ha szegénységünk folytán eddig nagy és állandó dolgokat nem is bírtunk teremteni, a bányákban és a gyárakban megkeresett pénzeinkből mégis mindig kijutott néhány cent, valahányszor nemes célra szolgáltatták csatasorba Amerika magyarjait.

Első sorban arra volna szükségünk, hogy a magyar kormány erkölcsi befolyását vessen érettségünk latba. Arra van szükségünk, hogy a magyar kormány botránnyos hazugságok, alattomos rágalom ellen védjék meg Magyarországot s mindon Magyarországot megvédi, védjen meg bennünket.

Ha a pánszlávok muszka pénzen létesítettek Magyarországot és a magyar nemzet befektetésére sajtóiródat, legyen a magyar kormánynak is pénze arra, hogy itt Amerikában magyar szellemű sajtóiródat létesítsen, mely éber szemmel kísérje az ellenünk mért támadásokat, ezeket, ha lehet, megelőzze, ha pedig megelőzni nem lehet, erélyesen visszaverje.

Ezzel az erkölcsi támogatással a magyar kormány anyagi érdekeinket is előmozdítaná egyúttal. Mert kétségtelen, hogy sok helyütt azért és csakis azért nem bír boldogulni a magyar, mivel a pánszláv áskálódások eredményeképpen lenézik. Ha ismét meg fognak becsülni bennünket, jobb helyet fognak nekünk is szorítani az amerikai élet asztalán.

Tudhatja a kormány, mert hisz éppen most fogatott el odahaza egy amerikai pánszláv agitátor, tudhatja a kormány, hogy a pánszlávok hazudozásait csak merészességük mulja felül. Becsmérlésünkre, az irántunk érzett rokonszenv kiirtására nem riadnak vissza semmi eszköztől. S mi magunk tehetetlenek vagyunk velük szemben, mert a győzelem reményével csak az harezol-

hat, akinek kezében ép oly fegyver van, mint ellenfele kezében.
Köszönettel vesszük tehát a menházat, hálás köszönettel fogjuk fogadni a magyar kórházat, de leghálásabbak akkor leszünk, amikor a magyar kormány az amerikai magyarság erkölcsi érdekeit is aképp fogja felölelni, amily nemes áldozatkészséggel és hőkezűséggel felölelni hajlandó anyagi érdekeinket.

Singer Mihály.

OSZTRÁK VÉR.

Szerelmi dráma Long Islandon.

A szerelem hozta bajba mostoha testvérünket, az Ausztriából ideszakadt Ulser Frigyeset.

Ulser kereskedő-ember volt odahaza. Békésen ment foglalkozása után mindaddig, amíg a kellenél mélyebben nem tekintett a csinos Wancor Anna szemébe, aki a szomszédságában lakott.

Ulser ostromolni kezdte Annát a szerelemmel, de ez hallani sem akart róla. Hogy Ulser erőszakoskodása elől meneküljön, a leány kijött Amerikába. Az osztrák Hári Jánosra nézve ez nem képezett azonban akadályt. Kijött ő is Amerikába. Hosszu keresés után ráakadt közszívű imádjára, aki egy long islandi szállodában kapott alkalmazást.

NAGY KRACH A NEWYORKI PIACZON.

ELŐKELŐ BANKOK ÖSSZEOMLANAK MINT KÁRTYAHÁZAK.

Mi lesz az Amerikai Magyar Bankkal?

Megirtuk lapunk előző számában, hogy Heinze rézkirály egy rosszul kiésselt spekulációval százmillió dollárnyi veszteséget okozott.

Az ő bukása a Mercantile National Bank bukását vonta maga után, amelynek igazgatója volt. Szerdán azután New York városának egyik legnagyobb és kétségtelenül legjelentékenyebb tranzit-kompaniája, a Knickerbocker Trust Company zárta be a kapuit.

E kompaniának bukását az okozta, hogy a betevők, akik *hatvan millió* dollárt bíztak a bankra, megrohanának pénzüket visszanyerésére s miután a bank negyvenöt millió dollárnyi kölcsönt adott ki, amelyet azonnal behajtani nem tudott, a betevők követelésének eleget tenni nem bírt s így az állami bankfelügyelő egyszerűen beszüntette a hatalmas kompania üzemét.

A többi tranzitkompaniák vezetőemberei persze azonnal összeültek tanácskozássra, hogy miképp lehessen a háború kedélyeket lecsillapítani és más bankok megrohanásának elejét venni.

A pénzmágnások most erélyesen hozzá akarnak fogni a banküzlet megtisztításához. Hiszük, hogy komoly munkát akarnak végezni. De későn ébredtek arra, hogy a banküzletnek tisztának kell lennie, hogy meg kell akadályozni azt, miképp a bankok a jóhiszemű betevők pénzével kockázattal járó vállalkozásokba bocsátkozzanak.

Eddig az volt a divat, hogy nagy iparvállalatok hatalmat biztosítottak maguknak egy nagy pénzintézetben csupán azért, hogy ezzel a hatalmukkal vállalkozásuknak a tőzsdepiacra minél nagyobb érvényt szerezzenek. Így történt azután, hogy maguk a bankok is oly vállalkozásokba bocsátkoztak, amelyek a banküzlet ügykörén kívül felküznek s amelyeket a bank nem volt képes ellenőrizni. Minderről persze a közönség nem tudott semmit. Bizott és vitte a pénzeit a bankokba, amelyek-

Ulser ugyanabban a szállodában lépett munkába és elülről kezdte a szép Anna ostromlását. Anna most is hajthatatlan maradt. Ulser ekkor vasvilágot ragadott és a leányba döfte. Azután megszökött.

Szerdán elfogták. Mikor meghallotta, hogy szeretettje a halállal vívódik, öngyilkos akart lenni s is. Letartóztatása alkalmával nem motozták meg. Nálá maradt a revolvere. Ebből röpitett egy golyót a testébe. A kórházba szállították, ahol ő is élet-halál között lebeg.

JOBBAN VAN.

A magyar király állapota.

E hét elején oly hírek érkeztek ide Schönbrunnból, amelyek arra engedtek következtetni, hogy a magyar király már csak percekig fog élni.

Tegnap, esütörtök reggel, az előbbiekkal homlokegyenesen ellenkező jelentéseket hozott a villamos szikra. A király annyira jobban van, hogy már munkát is végezhetett. Az orvosok teljes bizalommal vannak most már az iránt, hogy Ferenc József, ha lassan is, de teljesen felépül.

Ezt a csodás jelenséget Ferenc József vasszervezetének tudják be az orvosok, akik bámulják az elagott fejedelmet, aki betegsége folyamán katonásan viselkedett s ma már rövid sétáira visszautasítja udvari orvosának öt támasztani akaró karját.

ROOSEVELT POLITIKÁJA.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ELNÖKÉNEK DIADALUTJA.

Mialatt Bryan Jennings Vilgós, mint ezt lapunk más helyén jelentjük, New Yorkban megtámadta Rooseveltt Tivadar politikáját, azalatt Rooseveltt Tivadar épen ott aratta a legfényesebb diadalát, ahol Bryan pártja, ahol a demokrata-párt érzi magát legotthonosabbnak.

Mississippi állam legerősebb sziklavára a demokrata-pártnak. Ezen legtipikusabb déli állam soha el nem felejteti azt, hogy a republikánus Lincoln elnök törölte el a rabszolgaságot s hogy a rabszolgák felszabadításával véget vetett annak a fényes és öröknek ígérkező hegemoniának, amelynek a déli államok — és első sorban Mississippi állama — örvendtek az Unió többi állama fölött. Mississippi állam nem fogja elfelejteni soha, hogy legnagyobb fiát, Jefferson Davis elnököt a republikánusok foglyul ejtették és halálra ítélték.

Ha a déli államokban egyáltalán, egy különösen Mississippiben, dogmává fejlődött az a politikai elv, hogy a republikánus párt mint a délvidék nagyszámúak sírásója megdöntendő.

Rooseveltnak bámulatos erkölcsi bátorságára vall tehát, hogy éppen Mississippiben az államnak éppen Vicksburg városában, abban a városban, amelynek földjét vérel áztatták a délvidékiek a rabszolgaság védelmében, mert egy beszédet tartani. És Rooseveltt egész tünenéyes politikai pályafutása alatt nem aratott nagyobb diadalt, mint most Vicksburgban, ahol a

republikánus párt halálos ellenségei mint elnöküket újjongva fogadták és fejedelmileg ünnepelelték őt.

Mikor bevonult Vicksburgba, szemébe öltött a diadal-kapunak felirata: *Mississippi üdvözlö az ő elnököt.*

Ez a felirat megragadta Rooseveltt Tivadarnak gyönyörű szívét. És ennek a szívnek kristálytisza forrásából fakadtak a szavak, amelyeket beszéde folyamán mondott: *Nem volnék méltó az Egyesült Államok elnökségére, ha szívennek minden érzésével, agyannak minden gondolatjával nem törekednék arra, hogy a szó teljes értelmében úgy legyek Mississippi állam elnöke, ahogy a többi államoknak elnöke vagyok.*

Mississippi államban egyetlen egy állampolgár sem adta szavazatát Rooseveltt Tivadarnak, akinek győzelemét mint a republikánus párt győzelmét csapásnak tekintették a déli államok s csapásnak tekintette különösen Mississippiben. S most közbéjük ment az ellenséges pártnak megválasztott elnöke, hogy meggyőzze őket arról, hogy ő az ő elnökük is, hogy visszaadja nekik ez elvesztett politikai hitet, hogy agyukba vessen a gondolatot, hogy az Egyesült Államok elnöke nem lehet egy pártnak elnöke, hogy különösen ő nem akar egy pártnak, hanem az amerikai népek elnöke lenni. Rooseveltt Tivadar meggyőzte Mississippiben polgárságot arról, hogy ő a déli államokat nem tekintti az Unió mostohagyermekének, hogy felvirágoztatásuk érdekében nem riad vissza semmitől, mert ez az ő kötelessége, mivel ő éppúgy elnöke a déli, mint a keleti és nyugati államoknak.

És ez egyszer senki sem fogja azt foghatni Rooseveltre, hogy politikai pártok vezérelték őt, amikor Mississippiben népek megnyitotta a szívét. Rooseveltt tudja, ahogy tudja mindenki, hogy Mississippiben államot a republikánus pártnak megnyerni lehetetlen.

Épp ezért becsülte Mississippiben Rooseveltt jóindulatának megnyilatkozását annyival többre. Épp azért ünnepelelték őt egy republikánus elnököt mint az ő elnöküket.

És ezzel Rooseveltt egy új levelet fűzött gazdag habérkoszorúhoz. Az ország jólétben uszik. Kifelé hatalmas és tiszteletet parancsoló. Csak egy hiányzott a teljes nagysághoz. A polgár és polgár között a polgárháború óta lappangó gyűlöletet ki kell irtani és az amerikai közelebb hozni az amerikaihoz.

Rooseveltt megpróbálkozik ezzel a nehéz feladattal és vicksburgi fellépése teljes sikerrel kecsegtet. S őt nevezik majd aztán az Egyesült Államok második atyjának.

KARÁCSONYI SZÁM.

A „Bevándorló” díszes ünnepi lapja.

Mint minden évben, ez idén is nagy, képekkel gazdagon díszített karácsonyi számot fogunk kiadni. Az idei karácsonyi szám azonban tartalomra egy, mint kénekekre felül fogja mulni elődeit. A jóból a legjobbat, a szépből a lecszebbet fogja a karácsonyi számunk tartalmazni. Előfizetőink természetesen díjmentesen fogják megkapni ezt az ünnepi számot, amelynek egyes száma nem előfizetők számára 15 centbe kerül. Aki mint díszes amerikai emléket barátainak, vagy rokonainak az 6-hazába akarja küldetni ezt a karácsonyi számot, postailletékekkel együtt 20 centet fizet, ami bélyegeken is beküldhető. Megrendeléseket a pontos cím beküldésével már most kérünk eszközölni, hogy tudunk, mennyi külön számot készítettünk. Minden levél így ezimzendő: BEVÁNDORLÓ, 327 East 13 street, NEW YORK.

THE DOLLAR SAVINGS & TRUST COMPANY MAGYAR OSZTÁLYA **YOUNGSTOWN, O.**
VAGYON: \$1,500,000. PÉNZT KÜLD az 6-hazába és a világ minden részébe gyorsan, olcsón és pontosan. PÉNZBETÉTEK után 4 százalékos kamatot fizet. ÜZLETVEZETŐ: Burger B Lajos

BRYAN NEW YORKBAN.

Az aranyászu szónok kikel az újságok ellen.

Bryan Jennings Vilmos, a demokrata pártnak kétszer megválasztott elnöke, az Egyesült Államoknál legújabb legények kénytelenek iparendélyt váltani.

Rooseveltnak tehát Bryan szerint nincsen igaza, de Bryan — ha más szavakkal is — ugyanazt hozza javaslatba, aminek végrehajtásán Roosevelt már régebben fáradozik.

Feltétlenül aláírjuk azonban azt, amit a nebraskai szónok a nagyobb újságállalatok felől mondott.

Gazdasági bajaink egyik főokát az képezi, — mondá Bryan, — hogy a nagyobb újságállalatok és főképpen a new yorki újságállalatok oly emberek kezében vannak, akiket a világ nem ismer. Sok újságot nem mint újságot léptetnek életbe, hanem mint egy-egy vállalatnak szöcsövéit. Ezek a vállalatok azután egy aranytollú szerkesztőt bérelnek, aki ragyogó czikkeivel mámorba ejti az olvasókat, hogy a vállalat az alatt anaál könnyebben kizsákmányolhassa ugyanazokat az olvasókat. Az újságok nem elveket hirdetnek többé, hanem azok számára írnak, akik a legtöbbet képesek fizetni.

Sajnos, de ebbeli kijelentését Bryannek alig lehet megczéfolni. Még amerikai magyartársaink között is fájdalmasan észleljük ezt a beteges tünetet. Így két magyar lapunk most napról napra támad egy polgármestert, aki a magyaroknak barátja, aki barátja a népnek, akinek nevét még politikai ellenfelei is tiszteltetlenné említték. Magyar lapjaink mégis megrohánják őt, mert ellenfelei többet képesek fizetni.

S most, hogy Roosevelt arra az álláspontra helyezkedett, hogy a trusztok működését minden áron szabályozni és ellenőrizni kell, most, hogy az Egyesült Államok elnöke felvette a harcot a tökéletlen ellen és kijelentette, hogy ez az óriás csak akkép lesz legyőzhető, ha az Egyesült Államok kormánya teszi magáévá a testületek ellenőrzési jogát, most Bryan kikel Roosevelt ellen és azt mondja, hogy az eljárás jogtalan, hogy nem szabad az egyes államok hatáskörébe avatkozni.

Később azonban maga Bryan is kénytelen elismerni Roosevelt politikájának helyes voltát, mert azt mondja, hogy azok a testületek, melyek az általuk előállított termékeknek 25 százalékát ki-

lőnböző államokban hozzák forgalomba, az Egyesült Államok kormányánál legyenek kénytelenek iparendélyt váltani.

Rooseveltnak tehát Bryan szerint nincsen igaza, de Bryan — ha más szavakkal is — ugyanazt hozza javaslatba, aminek végrehajtásán Roosevelt már régebben fáradozik.

Feltétlenül aláírjuk azonban azt, amit a nebraskai szónok a nagyobb újságállalatok felől mondott.

Gazdasági bajaink egyik főokát az képezi, — mondá Bryan, — hogy a nagyobb újságállalatok és főképpen a new yorki újságállalatok oly emberek kezében vannak, akiket a világ nem ismer. Sok újságot nem mint újságot léptetnek életbe, hanem mint egy-egy vállalatnak szöcsövéit. Ezek a vállalatok azután egy aranytollú szerkesztőt bérelnek, aki ragyogó czikkeivel mámorba ejti az olvasókat, hogy a vállalat az alatt anaál könnyebben kizsákmányolhassa ugyanazokat az olvasókat. Az újságok nem elveket hirdetnek többé, hanem azok számára írnak, akik a legtöbbet képesek fizetni.

Sajnos, de ebbeli kijelentését Bryannek alig lehet megczéfolni. Még amerikai magyartársaink között is fájdalmasan észleljük ezt a beteges tünetet. Így két magyar lapunk most napról napra támad egy polgármestert, aki a magyaroknak barátja, aki barátja a népnek, akinek nevét még politikai ellenfelei is tiszteltetlenné említték. Magyar lapjaink mégis megrohánják őt, mert ellenfelei többet képesek fizetni.

Sajnos, de ebbeli kijelentését Bryannek alig lehet megczéfolni. Még amerikai magyartársaink között is fájdalmasan észleljük ezt a beteges tünetet. Így két magyar lapunk most napról napra támad egy polgármestert, aki a magyaroknak barátja, aki barátja a népnek, akinek nevét még politikai ellenfelei is tiszteltetlenné említték. Magyar lapjaink mégis megrohánják őt, mert ellenfelei többet képesek fizetni.

MUSZKA FÖLDÖN.

Elfogott amerikaiakat szabadon eresztik.

Walling English Vilmos, az amerikai milliós, ennek felesége és sógora, Strunsky Róza kisasszony a szocialisztikus tanoknak hódolnak. Ez hozta őket bajba, amikor a császár birodalmát meglátogatták. Az orosz hatóság azzal vádolta őket, hogy a forradal-

mat anyagilag támogatják. Fővétkük az, hogy a finn forradalom vezetőivel sokat érintkeztek. Strunsky kisasszonyt abban a pillanatban fogták el, amikor négy finn forradalmárt a vasútra kísért.

Mikor Walling az ő sógorjének le tartóztatásáról értesült, a szállodából telefon utján kérte az ottani amerikai nagykövetség közbenjárását. Amíg a válasza várt, titkos rendőrök őt is, a feleségét is elfogták s a börtönbe vonzolták.

Az amerikai nagykövet persze sietve eljár az ügyben s a foglyok szabadlára helyezését ki is eszközölte. Wallingnak és női társaságának azonban azonnal távoznia kellett Oroszországból, sőt egy nyilatkozatot is aláírtattak vele, amelyben arra kötelezte magát, hogy muszka földre a lábát többé tenni nem fogja.

Azt hiszük, hogy Wallings még engedély mellett sem fog visszakivázkonzni a császár sötét birodalmába.

DÉL FELÉ.

Odaömlenek újabban a bevándorlók.

Ismeretes, hogy a déli államok az utolsó esztendőben minden erejüket megfeszítették aziránt, hogy a bevándorlók árját a déli államok felé tereljék. A polgárháború befejezése óta a tónk szélére jutott délvidékiek, akik a fatalista egykedvűségével nézték pusztulásukat, felocsudtak s most már megkettőzött erővel akarják helyrehozni az évtizedes mulasztásokat. Ezt azonban, habár ők fáztak leginkább az idegen elemek beözönlésétől s habár ők kardoskodtak mindig lehangosabban a bevándorlás megszorítása mellett, kelő munkaeoró hűjján megselekedni képtelenek. Be kellett látni nekik is, hogy a bevándorlók vállain épült ez az ország nagygyű s hogy elvesztett jólétüket ők is csak úgy nyerhetik vissza, a parlagon heverő földből kenyeret és gazdagságot ők is csak akkor fognak ismét kicsalhatni, ha azokkal a munkásokkal szövetekeznek, amelyekkel va-

ló érintkezéstől eddig irtóztak.

És megindult a vadászat a bevándorlókra. Minden déli állam ügynököt küldött át Európába, akik röpiratokkal árasztották el az országokat, amelyekben aranyhegyeket ígértek a kenyérre éhes európai munkásoknak, ha férfierejüket és munkakedvüket az Egyesült Államok délvidéke gazdasági egyensúlyának helyreállítására fordítják.

Minden fáradozás meddő maradt. Az ígéretek nem vonzottak. Százszázalékosan jöttek ide havonta a vén Európából a dolgozni akaró emberek, de a délvidékek e hatalmas bevándorlásból alig jutott valami.

Az okok nyilvánvalók. A bevándorlók érthető előszeretettel odakivázkonz, a hol a saját hazájukkal együtt lehet. Másrészt pedig oly rémes dolgokat beszéltek mindig a déli államok társadalmi viszonyairól, hogy a bevándorlók attól tartottak, hogy tényleges rabszolgaságba jut, ha akármelyik déli államba megy.

Most egyszerre megváltozott a helyzet. Nem tudjuk az okokat, de ismerjük a tényeket, hogy az utolsó hetekben sok ezrelven mennek a bevándorlók a délvidékre s különösen az osztrák hajóvalon viszi őket oda, újabban többnyire Louisiana államba.

Magyarok még nem igen követték ezt az újabb utirányt. Ha azonban a délvidék nemcsak a kapuit, de a szívet is megnyitja a bevándorlónak, ha a délvidék leteszi indokolatlan gődjét s ő is testvéreinek akarja és fogja tekinteni a bevándorló munkásembert, akitől a déli államok régen elhalványult fényének helyreállítását várja, akkor mi szivesen fogjuk látni, ha bevándorló honfitársaink inkább a mosolygó dél felé fordulnak. Elég magyar élet pusztult már el Amerika hányáiban. Keresse meg a magyar itt is a természet ölében mint földműves a mindennapi kenyerét.

OLVASÓINKHOZ.

Dr. Pólya László ur belépett lapunk munkatársai sorába. Mint ilyen, előzetes és hízelgetési díjakat felvehet és nyugdíjazhat. Állunk őt honfitársaink figyelmébe és pártfogásába.

KERESÉK

egy magyarul és tótul beszélő borbélyt, akinek hajlandó vagyok csekély bérfelettel 2 székre csinosan berendezett borbélyüzletemet átadni, ahol eddig havi 160—180 dollár volt a bevétel. Cím: M. R. Ró n a y, 30 Broadway, Uniontown, Pa. (6)

POTMESIL ISTVAN ur

képviselet South Bethlehem és környékén a Bevándorlót. Előfizetéseket felvétele és nyugdíjazására fel van jositva. Melegen ajánljuk őt ottani honfitársaink figyelmébe.

INGYEN KAP
felvilágosítást mindenben

KISS EMIL bank és közjegyzői irodájából.

HÁJO VASÚTI JEGYET nálunk vehet.

PENZT legorszább és bizalmasabban nálunk kaphat.

KISS EMIL
BANK KÁR
104 SECOND AVENUE
NEW YORK.

AZ ÖREG B NYASZ

nevű szálloda és vendéglő tulajdonosai ajánlják üzletüket honfitársak szíves támogatásába. A szállodában kényelmesen berendezett, szép, egészséges, tiszta szobák jutányos árban — a vendéglőben, mely éjjel-nappal nyitva, olcsón a legpompásabb magyar konyha.

PROK JÓZSEF és DVORSZKY EDE,
512 SECOND AVENUE,
PITTSBURG, PA.

THE RONAY CO.,

1310 FIFTH AVENUE,
PITTSBURG, PA.

ajánlja honfitársai szíves támogatásába pompásan berendezett üzletét, amelyben importált áruk a legjobb minőségben kitűnő olvasmányok, remek kiállítás és minden vállalkozásokat számára írt kiadású könyvek, irrodaszerke, írószekrény, jófajta hazai dohány és szivarok, arany és ezüst órák, székelyi paprika, szalmecsi paprika, székelyi paprika, liptói túró, tiszajúti kajszalombé, stb., a legjutányosabb árban kaphatók.

TÁRCZA.

A BETEG ASSZONY.

Irta: Vértési Arnold.

Tibád Géza már korán reggel elment hazulról. Egy kis levegőhöz kell jutnia. Borzasztó éjszaka volt ez megint. Az a beteg asszony! Az a kínos vergődés! És így tart már hónapok óta.

Hát hiszen szereti a feleségét, szereti; de ha vashó lenne az ember, akkor sem bírja tovább. S az asszony azt akarja, hogy az ember ott üljön mindig az ágya mellett.

Minek? Segíteni már ugy sem lehet. S az embernek magára is kell gondolni.

Milyen jól esik egy kis séta ezen a friss tavaszi levegőn. Azután bemegy a kávéházba. Az ember ismerősöket talál ott.

— Nini, te vagy, Gyuri? Mikor jöttél föl?

Keve Gyuri is örült, hogy találkoztak. Tegnap jött föl. Lovakat akar venni.

— Talán bizony házasodol?

Keve Gyuri fitymálón ránt egyet a vállán. Van eszében.

— Igazán van, — bólintott fejével Tibád Géza.

Szivarozás közben sokáig kinézetgette a nagy tükrökben az az utcán elhaladó nőre. Mennyi csinos asszony, leány van ezen a Budapestben!

Aztán együtt elmentek lovakat nézni a vásárra. Ott más ismerősökkel is találkozott.

— Együtt ebélelhetnénk — mondta Keve Gyuri.

Tibád Géza mindjárt felelappott. Igazán ráfér, gondolta, egy kis szórakozás.

Hazaüzent, hogy nem mehet haza ebédre, nagyon sürgős dolga akadt. Ugy is olyan szomorú otthon az az ebéd egy magányosan a két kis gyerekkel. Ha az a kis piroskepű, tüzesszemű bonne nem volna, hát az ember nem tudna kivel váltani egy szót.

A Pannoniában sokan összegyűltek falusi úri emberek. Nagyon jó kedvük volt. A cigány is muzsikált. Tibád Géza egészen felüdült. Ugy érezte, mintha tíz évvel fiatalabb lett volna. Mintha csak most volna huszonöt éves és semmi gondja sem volna a világon.

Othon pedig azalatt bágyadtan, tompa, szomorú kábultságban fekszik az álmatlan éj után a beteg asszony,

csak az erős, fuldokló köhögés riasztja fel néha s időről-időre az ágya mellett bóbiskoló öreg eszeléd hangja:

— Tessék bevenni az orvosságot.

A fiatal asszony undorodva vonta félre száját, de azért beveszi az orvosságot. Ha még undorítóbb volna, akkor is bevenné, mert nem akar meghalni. Hiszen még oly fiatal, még élni szeretne.

— Mit mondott a doktor, Zsuzsi? — kérdezte a vén asszonyt.

— Hát mit mondott volna? — felelt az együgyűen. — Azt mondta, hogy csak tessék bevenni az orvosságot.

— Jobban leszek?

— Hát hogyan lenne jobban a nagysága.

A beteg szemében mintha a remény-ségnek valami sugára villant volna meg. De mindjárt eltűnt. Jobban lesz, jobban lesz, ezt hallja mindennap, de ő érzi, hogy nem lesz jobban. Hiszen már oly gyenge, hogy alig bír felülni az ágyában. És a karjai... Istenem! azok a szép, gömbölyű karok ugy lefogytak, hogy már csak a csont és bőr maradt. Milyen vékonyak az ujjai. Olyan kicsi lett a keze, mint valami gyermeké. Megtapogattja beesett mellét, sovány arcát. Milyen csunya lehet!

— Adj ide a tükröt, Zsuzsi.

A vén eszeléd bambán nézett rá és nem tudta, hogy mit csináljon.

— Adj ide, — nyöszörgött türelmetlenül a beteg.

Látni akarja magát. S oda kell adni neki tükröt.

— Oh, milyen rut lettem! — sóhajtott, mikor beletekintett s látta ott azt az ijesztő, elasztott képet, azt a sovány, ólomszínű arcot, melyből kimeredett két nagy szem.

— És a haja, az ő legfőbb büszkesége, az a dús, selymes, aranyszőke haj mivé lett! Hogy ősszeszapzott, töredezett, milyen förtelmes, milyen köczös. És hogy megritkult!

Az öreg Zsuzsi vigasztalni próbálta. Na ugyan nagy baj is az, ha kihull az embernek a haja, majd visszánő.

De a beteg nem is hallotta. Olyan nehéz, tompa a feje, mintha ólomból volna. Nem esoda, a sok láztól, orvosságtól, chinintől, antipyrinától, konyaktól. És semmi egyébre nem tud gondolni, csak arra, hogy milyen rut váz lett belőle, akitől megszövik mindenké, a saját férje, a gyerekei s itt hagyják ezzel a vén, buta eszeléddel. Miért nincs itt a férje?

— A nagyságos urnak el kellett men-

ni — magyarázta az öreg eszeléd.

A beteg asszony bágyadtan intett kezével. Igen, igen, Gézának mindig el kell menni, mindig dolga van, meg ő fetreng nyomorultul, elhagyatva. A halál félelme megdermesztette szívét s egész testében didergett. Szinte vaczogtat a fogai, ugy fázott.

Az öreg eszeléd ráterített a takarójára még egy másik meleg takarót; de ezáltal is fázott.

Ugy réndelt szegény fiatal asszonynak, mintha már a halál jégheg ölelését érezné. És az ura, hol van most az ura, aki hajdan oly forrón ölelgette, míg szép volt, egészséges volt?

— Most már nem kell neki ez s fél ezeknek a fonyadt ajkának a csókjától s menekül hazulról, amikor csak szeret eheti.

Aztán még keserűbb gondolat vágta meg magát a beteg asszony agyába:

— Ki tudja, nem az jár-e éppen most a Géza fejében: milyen jó volna, ha egyszer, mikor hazajön, azt jelentené nekik, hogy már vége van?

De ő nem akar meghalni. Nem akar ilyen fiatalon elpusztulni. Miért haljon meg? Azért, hogy Géza vigabban élhesse a világát? Hogy újra megházasodhassék!

Talán már választott is valakit. Talán már csak éppen az ő halálát várják.

Zsuzsi már egy dunyhát is ráterített a beteg lábára s az mégsem bírt felmelegedni, egyre rázta a hideg. Közbenkedni szörnyű köhögés kiment a szájából, halántékain szétszakadnak az erek.

Vérőfényes, szép tavaszi idő volt kint. A nap besütött az ablakon. A beteg fiatal asszony sírásra fakadt. Ott kint sétálnak most az utcán az emberek és ő sohasem fog többé sétálni. Sohasem fog többé innen felkelni.

Ellágyult. A gyerekeit akarta látni.

— Jobb lenne bizony, ha békében tessenek maradni, — mormogott a vén eszeléd.

De a beteg makacszkodott. Ugy sem sokáig látja már őket. Hívják be a gyerekeket.

Bejötték a gyerekek. Két kis leány: az egyik öt, a másik hat éves. Félénken húzódtak meg a bonne mellett, aki bevazette őket s belekapszoltak a szoknyájába.

Az anya elkeveredve nézte őket. Hát már ezeknek a szívét is eltántorították tőle? Már ezek is inkább ragaszkodnak ahhoz a másikhoz, az idegenhez?

A bonne figyelmeztette a kis leányo-

kat, hogy menjenek oda kezét csókolni a mamának.

— Hagyja őket, kisasszony, — hörögött rekedten a beteg.

Kitágult, lábán égő szeme gyűlölettel tekintett a fiatal leányra. Hát ez rabolta el tőle a gyermekeit szeretetét? Talán még a férjét is?

Mint villámias czikkázott át agyán ez a gondolat. Már nem fázott, a láb tüze égetté egész testét. Ajka lihegett s szeme bűsz pillantással tapadt a nevelőnőre.

Még sohasem nézte meg így. Mardosó irigység töltötte be a szívét, amint összehasonlította a maga roskadt testét e szép, egészségtől duzzadó fiatal leánnyal.

Ijesztően fűt fel az ágyban. Szólni akart, de nem tudott. Heves köhögési roham fojtogatta torkát. Aztán bágyadtan hanyatlott le feje a vánkosra s csak a kezével intett, hogy menjenek, távozzanak.

A fiatal leány megzavarodva állt ott. Nem tudta mire vélni ezt a különös dolgot. Aztán bíborpirosság öntötte el egész arcát. Most már sejtette, mit jelent az a gyűlölködő tekintet s az a megvető kézmozdulat.

Tiltakozni akart; de mégsem szólt. Érezte, hogy a beteg asszony gyanakodása nem egészen alaptalan. Lesütötte fejét s a gyerekekkel kifelé indult.

Az ajtóból visszaszólt a kis leányait az anyja. Igy nem válhat meg tőlük. Megcsókolta homlokukat. Most már mehetnek.

De az urat nem akarja látni. Nem akarja, hogy még egyszer ide lépjen ágyához, hogy hazug, csalfa szóval nyájkasdok. Oh, hogy utálja most azt az embert!

Utálja az egész világot és most már nem bánja, ha meghal. Sőt azt szeretné, ha ebben a szempillantásban meghalna.

Rettenetes gondolatok keringenek lázas agyában. Ha innen a második emeletről levetné magát az utca következtére? Vagy elhozna férje iróasztaláról a forgópisztolyt, mely ott mindig megtöltve fekszik? Uj birna odáig visszazogorni. Ha kiküldhetné innen ezt az ápoló asszonyt, hogy ne akadályozza abban, amit cselekedni akar.

— Édes Zsuzsi, egy kis tejet szeretnék.

Az öreg asszony kiment a tejért. Mikor pár perc múlva visszatért, nagy rémületére az ágy előtt a padlón összerokadva találta a beteget.

— Szentséges Isten! Mit csinált a

nagysága?

— Járn próbáltam, Zsuzsi, de nem bírok, — susogta félig alétlan a fiatal asszony.

— Hát hogy is bírna, édes Istenem? — sópánkodott a vén eszeléd.

S felemelt és visszafektette az ágyba.

Egy darabig ugy látszott, mintha elszunyadna a beteg. Aztán lázasan felriadt. Szeme ijesztően meredt a vén eszelédre. Az iróasztalának a jobboldali felső fiókját hozzák ide. Itt a kulcsa az éjjeli szekrényen.

Az öreg asszony nem akart eltávozni: — Majd, hogyan? Hogy megint kímálszszék az ágyból?

De láthatta, hogy nincs már annyi ereje a szegény betegnek, hogy még egyszer megpróbálja. Na hát ha olyan nagyon akarja, idehozza neki azt a fiókot.

— Tessék, itt van.

Levelekkel volt az teki, megfakult szalagdarabokkal, száritott virággal s egyéb áféle apró-cseprő holmival.

— Ugyan mit akarhat vele? — gondolta a vén eszeléd.

A beteg asszony olyan gyűlölettel nézte azokat az emléktárgyakat, hogy szinte szikráztak bele a szeméi.

— Dobja mind a kályhába, — szólt oda a vén eszelédnek.

— Mit csináljak, kérem alássan? — kérdezte az esodáikoza.

Mert hiszen a kályhában nem égett tűz. Ha a nagysága elpusztítani akarja azt a holmit, oda ugyan hiába dobják.

De kérdésére már nem felelt a beteg. Ugy látszott, mintha a láb már elvette volna eszméletét. Mintha már nem tudná, mit mondott imént.

Egészen más gondolatok foglalták el már akkor a szegény beteg lázas agyát. Azok a régi levelek csodálatos, bábajos, édes szavakat susogtak neki, melyek megfakult lapjaikra voltak írva. A száraz virágok kivirítottak újra és illatoztak.

A beteg nem érezte már az orvosságok utálatos szagát, csak a rózsák illatát, melyek épp oly üdék voltak, mint nyolcz évvel ezelőtt, mikor völegényétől kapta menyasszony korában.

S a szoba kitágult fényes, nagy tánczteremmé. Ez az a tánczterem, ahol ő először találkozott Gézával. És ott tánczoltak most is. Milyen különös! Hiszen Géza már a férje, mégis mintha most találkoznának először. És a ruhája is ugyanaz, mint akkor.

És olyan boldog, amint így repül a Géza karján. Olyan nagyon boldog.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

A „CZIGÁNYBÁRÓ“. November harmadikán, vasárnapoz egy hétre lesz az új, az igazi magyar színház megnyitása. Egy előkelő angol színházba, a Majestic-színházba fog a magyar művészet bevonulni. Előadásra kerül „A CZIGÁNYBÁRÓ“ című örökbecsű operett, amelyben a főszerepet RÉTHY LAURA fogja énekelni. A többi szerepek is jó kezekben vannak olyannyira, hogy a művészi összhangot nem fogja megzavarni semmi. Amerikában ez lesz az első, valóban művészi színvonalon álló előadás. Kötelességünk emellett méltóképpen üdvözölni ezt az eseményt. Meg kell töltenünk a gyönyörű színházat zsúfolásig. Siessen tehát mindenki jegyének megvásárlásával. Jegyek kaphatók a színház irolájában: 144 második Avenue. Különben utalunk a lapunk negyedik oldalán található színházi hirdetésre.

A MAGYAR BEVÁNDORLÁS. Bizony legfőbb ideje annak, hogy odahaza valamelyes módon a röghöz láncolják a magyart. Az egyre fokozódó magyar bevándorlás már nem gondolkozható, hanem remélhetően ejt bennünket. A lefolyt héten megint HÁROMEZERHARMANZAN érkeztek hazulról a new yorki kikötőbe és pedig HAT-SZÁZÖT FAJMAGYAR, 1433 tót, 306 sváb, 528 horvát, 158 oláh.

New York államban maradt 64 magyar, 162 tót, 28 sváb, 35 horvát és 8 oláh. Pennsylvania államba utazott 67 magyar, 188 tót, 36 sváb, 26 horvát és 9 oláh. Ohio államba ment 80 magyar, 157 tót, 59 sváb, 17 horvát és 30 oláh. New Jersey államba utazott 44 magyar, 181 tót, 26 sváb, 51 horvát és 10 oláh. Connecticutba ment 11 magyar, 43 tót, 6 sváb, 10 horvát. West Virginában utazott 12 magyar, 73 tót, 50 horvát és 4 oláh. Missouri államba ment 69 magyar, 163 tót, 59 sváb, 25 horvát. Michiganba utazott 53 magyar, 152 tót, 11 sváb, 64 horvát és 15 oláh. Delawareba ment 10 magyar, 30 tót, 13 horvát. Illinois államba utazott 53 magyar, 182 tót, 14 sváb, 79 horvát és 29 oláh. Indianában ment 90

Hát csak mese volt, hogy Géza már nem szereti? Persze, hogy csak mese volt. — Géza! Édes Géza! — susogta boldogan.

A vén eseléd csak bambán bámult. Nem értette, hogy mit susog asszonya. Csak azt látta, hogy nincs eszméletén, lábán beszél. Teremtő Isten! Még mosolyog is. De oly különösen mosolyog, hogy az öreg ápoló asszony szinte megijedt tőle.

Aztán nagy bágyadság következett az erős lázra. A beteg szeméi lecsukódtak s olyan csendesen pihent. Már nem kűhögött. A lélegzetét is alig lehetett hallani.

— No lám, mintha már igazán jobban volna, — gondolta az öreg asszony.

De végre megszokta ezt a nagy csendességet. Az orvoságot is be kellene adni. Felköltse?

Habozott, várt egy darabig. Egyszerre csak megrázkódott a beteg s kinyitotta szemét.

— Tessék bevenni az orvoságot, nagysága, — szólt a vén eseléd.

De a beteg asszony nem értette, csak nézett rá. Vagy talán nem is reá, hanem valami tüneményre, amit csak ő látott.

Ajka gyengéden susogta:

— Géza.

Aztán ismét behunyta a szemét és eszedesen maradt, csak remegő ujjai karmolásták kissé a paplant.

A nagy csendességben az öreg Zsuzsi is elszunnyadt. Mikor felébredt s reá pillantott a betegre, megrémült. Olyan moztalanul, merev volt az arca, olyan üveges a szeme, a lélegzete nem hallatszott.

— Szent Isten! — jajgatót az öreg asszony. — Hol a nagyságos ur?

Az ur csak estefelé jött haza s keserves zokogással borult felesége holttestére:

— Oh, édes gyermekeim!

S nagy rémlett neki, mintha ez az ő házasságát csupa szerelem lett volna, melyet csak a halál szakított szét.

CZIGÁNYBÁRÓ!

November 3-án fog ez a világhírű operett RÉTHY LAURÁVAL a főszerepben a Majestic-színházban színpadra kerülni. Gondoskodjunk idejekorán jegyekről!

magyar, 170 tót, 48 sváb, 46 horvát és 53 oláh. Wisconsinba utazott 51 magyar, 132 tót, 48 sváb és 36 horvát. Californiába ment 27, Coloradoba 14 és Montanába 5 horvát.

Ez a tömeges kivándorlás különösen a tél közeledtével oly aggasztó tünet, mellyel aggasztóbbat nem ismerünk. Mi nem kételkedünk abban, hogy a kormány odahaza a legjobb indulat vezérli a kivándorlás megszorítására vonatkozólag. Be kell azonban látnia a kormánynak, hogy az eddig alkalmazott módszerek eredménytelen nem járnak. Másokhoz kell tehát folyamodnia, még pedig mihamarabb, nehogy a tulságos vérvesztés kizárja egyáltalán a gyogyítás lehetőségét. Amit oly számtalanszor hangoztattunk, ismételjük ma megint: a kivándorlást megakasztani, a visszavándorlást lehetővé tenni csak azzal lehet, ha Magyarországot átalakítják iparállammá. Erre Somlyó Arnold ur jelölte ki a legjobb utat, mikor amerikai tükének és amerikai vállalkozási szellemnek Magyarországra való átvándorlását helyezte kilátásba. A kormánynak kötelessége volna Somlyó urnak javaslatát komolyan venni. Ne emlíktet kioldozását kérje Somlyó urtól, hanem küldjön ide egy szakembert, aki Somlyó ur utján érintkezésbe lépne az amerikai érdekeltek körökkel, hogy nyeltesse az eszmét, amellyel megvalósításától várjuk Magyarországot gazdasági újjászülését és vele a kivándorlás megszűnését.

A MAGYAR SEGÉLYEGYLET NEGYEDÉVI KÖZGYŰLÉSE. Kezden este tartotta meg meglehetősen érdeklődés mellett a Boulevard-kávéházban a menház vezetésével megbizott magyar segélyegylet rendező negyedévi közgyűlését. A közgyűlést Csukor Mór elnök nyitotta meg. A jegyzőkönyvek felolvasása és hiteltelése után Steinberger Márton dr. felolvasta tikári jelentését, amelyet a közgyűlés köszönettel vett tudomásul. A jelentésből megtudtuk, hogy a segélyegylet egy magyar kórház felépítése dolgában szűkebb bizottságot küldött ki, mely egy emlékiratot dolgozott ki s ezt a főkonzul elé terjesztette. A főkonzul az emlékiratot melegen ajánlotta a magyar kormány figyelmébe, amely kétségtelenül nagyobbról, összeggel fogja támogatni s a megvalósításához segíteni a kórház eszméjét. A tikári jelentésből megtudtuk azt is, hogy a jelenlegi menház bérletét lehetőleg meghosszabbítják s hogy a washingtoni nagykövetségből Ambrózy báró Lichtenstein főkonzulátusi tisztviselő társaságában a menházban járt s ott kijelentette, hogy a nagykövetség közben fog járni a magyar kormánynál, hogy egy ház megvételéhez segítse a segélyegyletet. Burger József pénztáros jelenti, hogy a főkonzulátus kiutalta a negyedik negyedévi segélyt s hogy ezzel a 2500 dollárral a segélyegylet vagyonra ez idő szerint 8955 dollár és 75 centet tesz, amely jelentős, tekintve, hogy tavaly veszteséggel dolgozott a menház, nagy meglepődést szült. — Stern Adolf házvezető-igazgató jelentése szerint a lefolyt 9 hónapban 5073 férfi és 1969 nő fordult meg a menházban, akik összesen 9711 reggeliben, 9893 ebédben és 9486 vacsorában részesültek. A segélyegyletnek ez idő szerint 156 fizető tagja van.

Kozma Arthur dr. utalva azokra a jogtalan és indokolatlan támadásokra, amelyekben Hoennig O'Carroll báró főkonzul a Réthy Laura hangversenyéből kifolyólag különösen egyes budapesti lapokban részesült, határozati javaslatot nyújt be, amelyben a közgyűlés megbotráncolva visszautasítja a ragalmakat és a főkonzul utasítatlan rágaskodásáról, tiszteletéről és bizalmáról biztosítja. Ezt a határozati javaslatot egyhangulag elfogadják. Zerbovitz Emil, Mandel Ernő és mások hozzászólására elejtik azonban Kozma Arthurnak abbeli indítványát, hogy a határozati javaslat tartalmát kábelvezék meg Wekerle miniszterelnöknek. Elfogadják azonban Percényi Bélának abbeli indítványát, hogy a „Budapesti Tudósító“-nak küldessék egy kábelüzenget.

Csukor Mór elnök bejelenti, hogy 1908-ban lesz tíz éve annak, hogy a segélyegylet megalakult. Elhatározzák jubiláris ünnepség rendezését és ennek előkészítésére az elnök kiküldött egy bizottságot.

A SZÉCHÉNYI-VANDERBILT-NÁSZ. Az amerikai lapok még mindig hosszabban foglalkoznak Széchenyi László grófnak Vanderbilt Gladys-szel kötendő házasságával. Ujabbban azt híresztelik, hogy hármass esküvő lesz. Az

egyiket a Széchenyi-családra való tekintettel a római kath. vallás szertartása szerint Farley érsek fogja megkötni, a másodikon McClellan, New York város polgármestere fogja összehúzni a fiatal párt, a harmadik pedig a menyasszony vallása szerint a protestáns templomban fog lefolytani.

LOEWENBEIN DOKTOR BETEG. Loewenbein Ede dr. new yorki magyar orvos, a Szent István-Egylet rendelő orvosa, mint sajnálattal értesülünk, súlyosan megbetegedett. Kívánjuk, hogy a derék orvos minél hamarabb visszaadassék hivatásának, amelynek gyakorlása körül annyi sok érdemet szerzett magának.

HARANGSZENTELÉS. A New Jersey állambeli south riveri katolikus magyarság az elmúlt vasárnapon lélekemelő ünnepet ült. A katolikus templom két új harangját szentelte fel a beteg trentoni püspök helyettesítésében ft. Gilfillan sayervillei plébános, a kinek a szertartások alatt ft. Kubinyi Victor south riveri r. kath. magyar plébános és Streusky L. valamint Supinsky József plébánosok segítkeztek. Az alig kilenc hónap előtt megalakult egyházközség ma már 4000 dollárnyi vagyonnal rendelkezik. Most felszentelt harangjai, — egy 600 és egy 490 fontos — 450 dollárba kerültek. Gilfillan plébános urat, aki a templomban tartott beszédében a south riveri magyar egyházközséget példának állította oda, szentelés előtt Sulei Lina, utána pedig Zakar Margitka üdvözölték rövid angol beszédben. Az ünnepség után a parókhián fűző Kubinyi Victor 90 egyházközségi tagot vendéglét meg. Fej kőll említenünk azt is, hogy a szentelési ünnep a város lakossága felekezeti és valláskülönbőség nélkül résztvett, ami azt bizonyítja, hogy South Riveren becsülük a magyart. Az egyházközség gyors haladása első sorban fűző Kubinyi Victor plébános urnak az érdeme.

HYMEN. Egy előnyösen ismert honfitársunk, a „Union Ticket & Shipping Agency“ tulajdonosa, Kohn Lajos ur váltott jegyet itt New Yorkban a bájós és nagyműveltségű Landsman Berta urhölgyvel. Az eljegyzési ünnepélye hó 12-én volt, mikor az ifjú pár boldogságára számos felkészítő hangzott el. Mi a magunk részéről sok szerencsét kívánunk a jegyes párnak.

CSATLAKOZZUNK AZ AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉGHEZ. Minden amerikai magyarnak erkölcsi kötelessége, hogy az Amerikai Magyar Szövetséghez csatlakozzék. Felvilágosítással szolgál a tikári hivatal: 515 Superior Building, Cleveand, Ohio. Minden pénz a pénztárnokhoz küldendő, akinek ezime: George M. Koráchy care of Woodland Ave., Savings & Trust Co., Cleveand, Ohio.

AZ ÖNKÉPZŐKÖR HOENNIG O'CARROLL BÁRÓÉRT. A new yorki Magyar Önképzőkör abból az alkalomból, hogy a budapesti lapok tisztesség-telenül megtámadták Hoennig O'Carroll Ottó báró new yorki magyar főkonzult, dr. Kozma Arthur indítványára egy határozati javaslatot fogadott el, a melyben a főkonzul az amerikai magyarság osztatlan szeretetéről biztosítatik. A határozati javaslatot egy küldöttség adja át a főkonzulnak. Másolatát beküldik az összes budapesti lapoknak.

MAGYAR PATIKA YONKERSEN. Schwartz Lajos honfitársunk, aki mint okleveles magyar gyógyszerész New Yorkban és környékén kitűnő hírnevet szerzett magának, Yonkersen, 418 Walnut street alatt magyar gyógyszer-tárt nyitott. Yonkersi honfitársaink bizonyára szívesen veszik ezt a hírt, mert most már oly gyógyszerész él közöttük, aki betegség esetére hazai módra készíti el a gyógyszereket.

PITTSBURG ÉS VIDÉKE.

Rovatvezető: dr. Hódinka Tivadár.

A MUNKA MÁRTIRJAI. A Zalamegye salonvári Tóth Pál és a Zemplénmegye eszéki Fazekas Sándor a napokban együtt dolgoztak a Pittsburg Coal Co. baningí, 2-ik számú bányájában. Robbantás közben a használt puska por lángra meggyújtotta a gázzal telített levegőt s ez a két szerencsétlen munkást borzalmasan összeégette. Mindketten tagjai a „Szűz Mária Magyarok Patronája“ egylet whitestti fiókjának. — Van Meteren az abanji Toho Jánost érte megrendítő szerencsétlenség. Nevezett szintén a Pittsburg Coal Co. egyik bányájában dolgozott. Munka közben egy „slét“ (így nevezi a bányász-nép a szénrétet közt levő kődarabot) lábára zuhant s azt a lábszár tövében ketté törte. Toho, aki gondos

AMERIKAI DOLGOK.

AKI NEM AKAR POLGÁR LENNI. Reary Tamás 24 esztendeje lakott az Egyesült Államokban. A mult esztendőben eszébe jutott, hogy meg kellene látogatnia elhagyott hazáját, Irhont. Pakkolt és ment. Most érkezett vissza és ugyancsak kellemetlen meglepetés érte. Nem engedték partraszállani. Reary ugyanis az itt töltött 24 esztendő alatt nem vette ki a polgárlevélét és az ilyenekkel, az új törvény értelmében kétszeres szigorral járnak el. Rearynak betegsége nem valami különös, de a bevándorlási hatóság példát akar mutatni azoknak, akik elfelejtik ennek az országnak tartozó kötelességüket és azért Rearyt deportálásra ítélte.

A WHISKEY. Az élelmiszerekről szóló törvények szigorú végrehajtásánál Bonaparte miniszter figyelmét ráterelték azokra a visszaélésekre, melylyel a gyárosok mindenféle kutyvalék-italt whiskey név alatt árulnak. A törvénynek végrehajtásával a földművelésügyi miniszter van megbízva, aki a gyárosokat értesítette arról, hogy whiskey név alatt keverékeket ne áruljanak. Alig volt valami foganatja. Most lát másként eslekeszenek. Bonaparte igazságügyminiszterrel közösen szétütnék a pancsoló whiskeygyárosok között. Akkor talán majd a gyárosok is másként beszélnek.

ROOSEVELT BUCSUJA. A medvevadász elnököt, Roosevelt Tivadart, valóságos ünnepekben részesítették Louisiana állam lakosai. A telepeken beszűntették a munkát, csak hogy a munkásoknak és munkaadóknak alkalmuk legyen az átutazó elnököt üdvözölni. Stamboul városa annyira ment a lelkesedésben, hogy még a nevet is megváltoztatta. Most már „Roosevelt“-nek hívják. Az elnök egy óriási medvét lőtt, melynek bőréből szőnyeget csináltat magának.

BOOTH BETEG. Booth Vilmos tábornok, az „Üdv hadsereg“-nek megalapítója körutja közben meghalt és

most Chicagóban fekszik súlyos beteg.

LÉGHAJÓ-VERSENY. A st. Louis Forest Parkban ezrekre menő tömeget gyűlt egybe, hogy a léghajósok nemzetközi versenyének tanuja lehessen. Kilenz léghajó versenyzek a Bennett Gordon James által kitért díjért. A versenyben három német, három amerikai, két francia és egy angol léghajó vesz részt. Az egész Egyesült Államok vesz részt. Az országban nagy az érdeklődés a verseny iránt különösen azért, mert a tavalyi első versenyen a díjat a most is versenyző Pommern nevű német léghajó nyerte el.

CZENZURA. A Kansas állambeli Girardon megjelenő „Reason of Appeal“ című szocialista újság kedden különös vezércikkkel lepte meg olvasóit. A „vezércikk“ így szólt: „Az Egyesült Államok igazságügyi minisztereinek, Bonaparte J. Károlynak rendeltetése az „Appeal“ cenzura alá lett vetve, és egyáltalán ellene a bünvádi eljárás megindítása. Részleteket a jövő héten közlünk.“ A lapban ugyanis Walker Ryan arcképe volt s emiatt járt el a kormány oly módon, hogy a kép és cikk közlésétől a lapot eltávolította.

KNICKERBOCKER TRUST CO. New York egyik leghatalmasabb bankja, a Knickerbocker Trust Co. szerdán becsukta ajtajait. Az a nagy kavargolás, mit a rézkirály százmillió bukása előidézt, megingatta az említett bankba vetett bizalmat is, mert a bank összeköttetésben volt a Heintze-céggel. A nép szerdán reggel valóságos megröhantha a bankot és betétjét követelte. A bank az nap délig nyolcz millió dollárt fizetett ki készpénzben. Akkor aztán kijelentette, hogy bár nem fizettségképpen, de kénytelen néhány napra, addig, amig ügyeit rendezzi, ajtajait bezárni.

DRÁGUL A KENYÉR. A pékek szövetsége, tekintettel a liszt árának folytonos emelkedésére, elhatározta, hogy a kenyér, zsemlye stb. árát New Yorkban felemeli.

ápolás alatt áll, tagja a Szent József-egylet banning I. fiókjának. — Union-tomban az Aradmegye szapári-ligeti Nagy Józsefet érte súlyos baleset. A „Pajp-gyár“-ban dolgozva az olvasott vasézer ballabát bokáig légette. UJ MAGYAR ISKOLA. A connevillei r. kath. egyház szervezése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett Lőrinc Béla lelkésznek, aki tudvalevőleg az ó-hazába távozott, örökebe Rev. A. Bliesz lépett. Az új magyar lelkész, a ki azelőtt a Hontmegye kökeszi egyháznak volt 8 éves keresztül tisztelt és szeretett plébánosa, hivatalát ez év június 20-án foglalta el s azóta fáradszathatlan

bizgalommal igyekszik a szervezés munkáját befejezni. Hatalmas segítő-társa a nehéz munkában Pogány Béla tanító. Kettőjük vállvetett igyekeztének eredménye, hogy a templom „base-ment“-jében, 1000 dollár költséggel, már épül az új magyar iskola. — Rev. A. Bliesz lelkészkeése alatt volt eddig a connevillei egyház területén 40 keresztelés, 12 esketés és 20 haláleset.

ELÜTÖTTE A VONAT. Pollák György magyarországi származású tót honfitársunkat Rankinban, pár nap előtt, midőn épp munkába akart menni, elütötte a B. and O. egyik vonata. A szerencsétlen szörnyet halt.

Kivonat az „AMERIKAI NÉPBARÁT“ című időszak kiadvány októberi számából: (Díjtalanul kapható a „Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzváltó Társaság“-nál, 1496 Second Avenue, NEW YORK CITY.)

TÁVIRATI PÉNZKÜLÖS 98 CENTERT.

Az „Amerikai Néparát“ első számában közölt pénzügyi cikkek vonatkozik a közönséges és rendszeren 12 napot igénybe vevő pénzküldésre. De igen gyakran előfordul, hogy egy sürgős pénzküldésre van szükség. E tekintetben intézetünk oly kedvezményeket nyújthat, amelyre még eddig példa nem volt. Ugyanis mindazoknak a honfitársoknak, kik pénzküldésnél már bennünket LEGALÁBB

EGYSZER IGÉNYBE VET-TEK és ugyanakkor küldték velünk azt a címet, amelyet esetleg gyors pénzküldésre igénybe óhajtanak venni (feleség, testvér, szülő vagy jóbarát), azoknak azt a rendkívüli kedvezményt a d j u k meg, amire még eddig a banküzlet történetében példa soha nem volt, hogy a pénzügyekben felsorolt árhoz ha még 98 centet befizet, ezen

.. 98 CENTERT TÁVIRATILAG ..

KÜLDJÜK EL A PÉNZÉT MAGYARORSZÁGBA a bejelentett címre. Ha a pénzt ezen módon küldi haza, úgy az LEGKÉSBŐB KÉT NAP MULVA A CZIMZETT KEZÉBEN VAN.

Mi a PÉNZKÜLDÉSNEK ezzel a rendkívül olcsó és gyors móddal egy üdvös és új időszakot nyitunk meg a forgalomnak és mivel minden egyes honfitársunk-

nak módot akarunk nyújtani ebben a kedvezményben részesülni, ennek folytán

FELHIVUNK MINDENKIT,

hogy velünk azonnal közölje a saját címével együtt ama magyarországi címeket, melyeket szükség esetén erre a gyors pénzküldésre ezért a szinte hihetetlen olcsó árú igénybe kíván venni

MI E CIMEKET DIJTALANUL ELŐJEGYEZZÜK

és ha a gyors pénzküldést óhajtja igénybe venni, úgy mi 98 CENT-ÉRT elvégezzük azt, aminek a hivatalos sürgönyköltsége \$3—4, sőt

nagyobb összegeknél 6-7 dollár is. Ime tehát egy oly kedvezmény, amire még eddig példa nem volt! New York, 1907. október hó 1.

1496 Second Ave., NEW YORK City.

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorlók és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden KEDDEN és PÉNTEKEN. A „Bevándorló” újságválalat: Makray Aladár. Szerkesztő: SINGER MIHÁLY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 327 EAST 13th STREET, NEW YORK. Telefonszám: 4350 ORCHARD. Pittsburgi iroda: 1040 Forbes St., Pittsburg, Pa. Irodavezető: dr. Hódinka Tivadár.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: New York város egész évre \$3.— Egyesült Államok egész évre \$2.50 Magyarország egész évre \$4.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every TUESDAY and FRIDAY. Published by the „Immigrant” Publishing Co. Aladár Makray.

Edited by MICHAEL SINGER. Editorial Rooms: 327 East 13th St. New York. Telephone: 4350 ORCHARD. Pittsburg offices: 1040 Forbes St., Pittsburg, Pa. Manager: dr. Theo. Hódinka.

SUBSCRIPTION RATES: For New York City, 1 year \$3.— For the United States 1 year \$2.50 For Hungary, 1 year \$4.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of Congress of March 3, 1879

SZILÁNKOK.

Háromezernél több megint a magyarországi bevándorló egy héten belül. Háromezernél több ember megint azt hozta hírül hazulról, hogy nem lehet megélni odahaza. És ezzel szemben egyes hónapok mégis azzal akarják megmennteni a hazát, hogy szakadást predikálnak, hogy megakasztják a békés, gazdasági reformokat ígérő munkálkodást.

Hazaáruló mindenki, aki nem egy követ fuj velük, aki nem a bakák zsinórja színe szerint itéli meg a nemzeti vívmányokat, hanem aszerint, hogy mennyire közeledek Magyarország oly gazdasági viszonyokhoz, amelyek a magyar embert visszaédesgetik Amerikából Magyarországra.

Mint már régebben említettük, a magyar gyáriparosok országos szövetsége a kivándorlós ügyében feliratot intézett a képviselőházhoz. Habár az ilyen feliratoknak gyakorlati értékét ismerjük, be kell vallanunk, hogy a szóban forgó felirat néhány okos dolgot tartalmaz.

Czétudatos iparfejlesztést, társadalmi-politikai akciózt, munkásjóléti intézmények fejlesztését, ingyenes nép-oktatást, adóleszállítást akar és különösen azt akarja, hogy használják fel fegyverül a kivándorlás ellen a magyar nép földszerzési vágyának kielégítését.

Szép dolgok ezek. Csak hogy nem a papíron akarjuk őket látni. Társadalom és kormány társuljanak ha ladéktalanul ama papírosra lerakott tervek foganatosítására. Tervek lerakásával egyedül nem lehet az ország elvérést megakadályozni. A sok kimondott és leírt szó után hadd lássunk valahára egy kicsike tettet.

Magyarországon megint mártírt teremtettek. Szilánca árvaimegyei községben elfogták Pollakovics Ferencet, az amerikai tót liga kiküldöttjét. Pánszláv agitációt kifejtteni ment haza a volt magyar, most amerikai állampolgár.

Kár volt Rovnianek uszályhordozóját elzárni és az állam pénzén elartani. A határra kellett volna őt kivinni és ott egy árok szélére letenni. Ez olcsóbb és hatásosabb lett volna. Így mi amerikai magyarok megint elkészülhünk arra, hogy a magyar erőszakról rémballadák fognak megjelenni az amerikai lapokban.

Egy clevelandi lapírtásunk osztrák-gyűlöletében nem akar hinni a magyaroknak sem. Azt mondja, hogy az osztrákok felismerték az amerikai magyarok hatalmát s hogy álomba ringtassanak bennünket, küldötték közbéni egy főkonzult, aki magyar érzelmeinek megnyilatkoztatásával magához édesgeti a magyarokat.

Hogy az osztrák mindenre képes, abban meggyezünk clevelandi lapírtásunkkal. Az ellen azonban kollektív szeretettel ugyan, de annál határozottabban kell tiltakoznunk, hogy a jelenlegi new yorki főkonzult a kétszínűsködés piszkos gyanújával illesse. Mi bizonyára nem vagyunk barátjai a kö-

zös hivatalnokoknak. A new yorki főkonzult ismerjük azonban s mivel ismerjük, kalapot emelünk előtte. Cseveland-i kollégánk bátran követheti példánkat.

KOSSUTH A KIEGYEZÉSRŐL

A „Magyar Hírlap” vezércikke.

A kiegyezés kész. Mi van benne, azt az ország a kormány javaslataiból fogja megtudni, amikor a kész munka még október derekán a parlament elé kerül. Hogy ez a kiegyezés nagy küzdelemnek az eredménye, arról tanúságot tesznek a legutóbbi hetek izgalmas eseményei. Nagy ellentétek élesen álltak egymással szemben. A gazdasági nehézségeket politikai szempontok sokszorosan fokozták. Már azok is lemondtak a kiegyezés sikeréről, akik csodákban hittek és ime, a kiegyezés mégis létrejött. A két állam kormányai megegyeztek. Az ellentéteket méltányosan mérlegelve kiegyenlítették. A lehetetlen megvalósult. És csoda se kellett hozzá, csak a viszonyokban rejlő logika érvényesülése. Nagy érdeke fűződik hozzá Magyarországnak és Ausztriának egyaránt, hogy a két állam közt a gazdasági viszony megváltozása az ipari és mezőgazdasági termelés, valamint a forgalmi és pénzügyi viszonyok békés kialakulása mellett menjen végbe. A háborútól nem riadtunk volna vissza, ha érdekeink és jogaink védelme arra kényszerít, de az eredményes munkát biztosító békét szívesebben fogadjuk.

Kossuth Ferenc ugyszólván egyenesen esatartótl ment az ország közvéleményének fórumára, hogy a kiegyezésről az országnak az első illetékes hirdással szolgáljon. Természetes követelménye a parlament iránti alkotmányos tiszteletnek, hogy Kossuth a kiegyezés érdemleges tartalmáról nem mondott el semmit se a körmenői beszédben. De, amikor Kossuth Lajos szobra előtt jelent ki Kossuth Ferenc, hogy a legszigorubb bírāja — a lelkiismerete — megnyugtató választ ad neki arra a kérdésre, hogy a lefolyt kiegyezési küzdelemben elért eredmények megfelelnek-e az ország érdekének, akkor az ország megnyugvással várhatja a javaslatok közzétételét, melyből mindenki ítéletet formálhat magának.

Azt mondta Kossuth Ferenc Körmenen, hogy atyja szobrának a leplezésére utazott, hogy a kiegyezési küzdelem eredményeinek legilletékesebb bírálója a történelem lesz. Aláírjuk azt, hogy a történelem a napi hangulatoktól és szubjektív mozzanatoktól megtisztulva látja és itéli meg az eseményeket. De mi, akik a nap krónikásai vagyunk, a történelmi felelősségnél élesebben kidomborodva látjuk azt a felelősséget, mely a helyzet iránt a ma adott viszonyaival és feladataival szemben terheli. A ma szempontjából pedig éppen az nyugtat meg — addig is, míg a kiegyezési javaslatokból magunk ítélni nem az alku értékét — hogy Kossuth Ferenc a maga lelkiismerete elé megnyugvással vitte a kiegyezést. És ez a szigorú bíró kedvező ítéletet hozott. Azért látunk ebben különösen megnyugvást, mert a kormány tagja és a függetlenségi párt vezére szól az országhoz és a pártívekhez, amikor Kossuth ezt a kijelentést teszi. A kormány tagja beszámol az országnak a békekötésről és joggal hivatkozhatik arra — amit különben nem mondott a beszéde során — hogy a nemzet jogainak és érdekeinek védelmét nem rossz kezébe tette le a nemzet. Nincs okunk nem teljes bizalommal fogadni a küzdelem eredményét, mert kitől várhatta volna el az ország több joggal azt, hogy az adott helyzetben elérhető legkedvezőbb kiegyezéssel biztosítja a jövő tíz év számára a békés gazdasági fejlődést, mint azoktól a férfaktól, akik a lefolyt alkotmányi küzdelmekben az első esatásban harcoltak és akiket a nemzet bizalma rendelt a kormányra?

Kossuth Ferenc körmenői beszédeiben a felelőssége tudatában böles megfontolással, de hazafias elszántsággal eselekvő kormány tagja nyugtatja meg az országot, hogy a küzdelemben az ország javát biztosította. És a nagy tapasztalatú, történelmi költelenségűtől áthatott pártvezér szól a függetlenségi párt, amikor az ország és a párt ellenségeinek ugratásait visszaverve rámutat a lehetőségek böles politikájára, mely az ország jövőjét a nemzet veszélyeztetése nélkül biztosítja. Nagy szónoki erővel fejtette ki Kossuth Ferenc, hogy a helyzet előterében álló férfiaknak kell példát adni a munkára, mely a huszadik században egy nemzet jövőjének első feltétele. És példát kell adniok a nemzet vezéreinek az öm-

sékletre, gondosan megválogatva, hogy a nemzet nagy érdekeinek veszélyeztetése nélkül mi viheto keresztül, mi nem, hogy a hurt milyen fokig szabad feszíteni, hogy mikor és milyen módon kell a fegyvereket használni.

A kiegyezés végre is — kiegyezés. A harez békekötéssel ért véget. Egyik hadviselő fél sem hurezolja a diadalszekeret után rabszíjra fűzve a másik fél vitézeit. Ugy fejezi ezt ki Kossuth a beszédeiben, és természetesen az egész kormány álláspontját érvényesíti, hogy a nehéz feladatot sikerült úgy megoldani, hogy az adott helyzetben Magyarország és Ausztria is ki legyen elégitve. Ezt pedig azáltal lehetett elérni, hogy Magyarország és Ausztria békés anyagi fejlődésének a feltételeit biztosították.

Világosan, félreértést kizáró határozottsággal jelentette ki Kossuth, hogy a kiegyezés jó. És hozzátette azt is, hogy a kiegyezés azért jó, mert benne nem adattak fel a magyar nemzet szempontjai, tehát nem adattak fel a magyar nemzet többségének, a függetlenségi pártnak a szempontjai. Kiegyezés az, ami létrejött. A kiegyezés alapja pedig nem lehet az egyoldalú kedvezés, vagy erőszakosság, mert abból, mint Kossuth bölesen mondja, nem béke és garapító munka, hanem küzdelem és rombolás származik.

A HARANGOZÓ FIA

Regény a magyar szabadságharozból. Írta: VÉRTESI ARNOLD. Kapható a „BEVÁNDORLÓ” kiadóhivatalában.

— ÁRA 30 CENT. —

Bélyegeken is beküldhető. Minden küldemény igy czimzendő: BEVÁNDORLÓ, 327 East 13 street, NEW YORK.

RÉTHY LAURA

MAGYAR SZINTÁRSULATA. MAJESTIC THEATRE. Columbus Circle, Broadway and 59th street. New York legszebb színháza. Magyar énekes előadások New York legszokott színházában. — Hat bemutató előadás. —

1907. november 3-án, vasárnap este:

AVATÓ

Írta: Rudnyánszky Gyula. CZIGÁNYBARÓ. Nagy operette. Jókal szövegére írta Strauss. Szaffi ..... Réthy Laura.

November 10-én, vasárnap este:

CSÓKON SZERZETT VÖLEGÉNY.

Énekes böltöség. Zenéjét írta: Serly Lajos. Ábray Irén ..... Réthy Laura.

November 17-én, vasárnap este:

AZ IGMÁNDI KISPAP.

Népszimű három felvonásban. Írta: Berczik Árpád. Esztike ..... Réthy Laura.

November 24-én, vasárnap este:

GÖRE GÁBOR AMERIKÁBAN.

Énekes öltépek. Réthy Laura társulata számára írta: Rudnyánszky Gyula. Göre Marcsa ..... Réthy Laura.

December 1-én, vasárnap este:

NEBÁNTSVIRÁG.

Francia daljáték. Írta: Hervé. Denise ..... Réthy Laura.

December 8-án, vasárnap este:

PARASZTBECSELET.

Mascagni operája. Santuzza ..... Réthy Laura. Ezt megelőzi: VIRÁGFAKADÁS. Vigjáték egy felvonásban.

Réthy Laura hat bemutató előadására bérletet nyitunk.

Bérelni lehet a színház irodájában: New York, 144 Second Avenue.

Bérlet a hat bemutató előadásra: FÖLDSZINT 9 dollár és 6 dollár. EMELET 6.00, 4.50 és 3.00 dollár. PAHOLY 60, 50 és 40 dollár, kis páholy 36 dollár.

Jegyek az összes előadásokra előre válthatók 144 SECOND AVE., a színház irodájában.

HELYÁRAK: \$1.50, \$1, 75, 50 és 35ct.

Művezető: Rudnyánszky Gyula.

Karnagy: Serly Lajos.

Rendező: Karacs Imre.

A mi kedvelt bankárunk

JOS. TOMCSÁNYI

— HOMESTEAD, Pa. — DUQUESNE, Pa.

A NAGYVILÁGBÓL.

MEGVERTÉK A SZULTÁNT. Abdul Asis marokkói szultán tudvalevőleg Bagdani tábornoka vezetése alatt sereget küldött trónkövetelő öcsce, az ellenszultánnak kiáltott Mulaj Hafid ellen. A két sereg Hettat közelében ütközött meg és Abdul Asis szultán csufos vereséget szenvedett. Mulaj Hafid nyolc ágyut vett el az ellenségtől és elfogta a sereg vezérét, Bagdani tábornokot.

ALFONZ KIRÁLY VESZÉLYBEN. Manreze közelében Alfonz spanyol király csodálatos szerencsével menekült meg a biztos haláltól. Sebeseen haladt automobilján a manrezei uton, amely a gyakori eszések következtében alaposan meg van rongálva. Mikor egy kis patak hidjára ért a király, kocsjaja alatt a gyenge tálkalmány leszakadt. A király kocsjával együtt lezuhant a patakba. Komoly sérülést azonban nem szenvedett.

MEGSZÖKTEK A RABOK. Az orosz forradalmárok értik a mesterségüket. Legtöbb esetben elkerülik az elfogatást; de ha mégis elcsipik őket, akkor összeröffen valamennyi és addig próbálgatják, amíg valamimódon mégis kiszabadítják bajtársaikat. Így történt ez most Tiflisben. Kilenec forradalmárt elítélt a bíróság életfogytiglani, a szibériai bányákban eltöltendő kényszermunkára. Az elítélteket katonaság kísérte át a fegyházba. Az uton azonban a forradalmárok tüntetést rendeztek és a nagy kavardásban a kilenec elítélte kiszabadították a katonaság kezéből.

FORSCHT LEKÖSZÖNT. Az osztrák kormányban a cseh elemet képviselő Forscht dr. kereskedelemügyi miniszter leköszönt. A cseh-klubban nagy emiatt a zürzavar, amit a miniszter leköszönése, mely összefüggésben van a kiegyezéssel, növelt.

TAFT BERLINBEN. Az Egyesült Államok hadügyminisztere, Taft, mikor világgörüljának programját megállapította, úgy tervezte, hogy november 29-én ér Berlinbe és ott két napot tölt. A német külügyminisztérium most értesítette Taftot, hogy Vilmos császár, aki szeretne vele találkozni, Hollandiából, illetve Angliából csak december 5-én tér vissza Berlinbe. Taft minden valószínűség szerint oly módon fogja programját megváltoztatni, hogy Berlinbe akkor érkezzen, mikor a császár már ott van.

LÁZADÓ KULIK. Dél-Afrikában, Johannesburgban az angoloknak meggyűlt a bajuk a kínai munkásokkal. Ezeket ugyanis munkás-agitátorok felvilágosították arról, hogy vasárnap nem kell dolgozniok. A kínaiak elszáncolták az általuk lakott városrészt és az irodahelyiségeket lerombolták. A kivonuló rendőrséget a kulik közöpporal fogadták, amire persze sortüz volt.

VIDDER EMIL

bor, pálinka és magyar ásványvízkereskedő meglátogatja most Buffalóban, Pittsburgban, Clevelandban, Toledóban, Lorainban és Chicagóban lakó honfitársainkat. A jólirú magyar üzletembert olvasóink pártfogásába ajánljuk.

BORSZÉKI GYÓGYVIZ

A VIZEK KIRÁLYA

— Különleges szer gyomorhaj és kösvény ellen. —

Orvosi szaktekintélyektől a legmelegebben ajánlva, hólgy és vizeleti szervek bántalmainál, vesebajoknál, cukros hólgyár, a torok és tüdőszervek bajainál, epekő és gyomor-megbetegedéseknél. Egészségesnek kitünő ízű, igen üdítő ásványvíz, bor, cognac, vagy czitromsavval vegyítve.

EGYEDÜLI KÉPVISELŐ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

VIDDER EMIL

233 EAST 10 STREET. NEW YORK.

ALAPITTATOTT 1889. EGYESÜLT ERŐVEL.

JACOB KLEIN

MAGYAR BANKHÁZ, HAJÓ- ÉS VASUTI ÜGYNÖKSÉG, KÖZJEGYZŐI IRODÁJA

1340 Penn Avenue, PITTSBURG, PA., és 207—6th Avenue, HOMESTEAD, PA. KÜLDÜNK PENZT az ó-házába olcsó áron és 30 nap alatt kézbesítjük a pénz átvételét igazoló postal feladó levényt.

VESSZÜNK ÉS ELADÜNK külföldi pénzeket. Pénzeket elhelyezünk bármely hazai bankba, vagy a magyar királyi postatakarékpénztárba és beszerzük az eredeti betétkönyvecskét.

ELADÜNK HAJJEGYEKET a legyorsabb hajókra a hajótársulatok eredeti árn és utasaink a legyorsabb vonattal a Pennsylvania Union depójáról tovább-ELFOGADÜNK BETÉTEKET A HUNGARIAN AMERICAN SAVINGS & TRUST CO. JÁVÁRA IS.

MAGYAR AMERIKAI TAKARÉK ÉS HITELTÁRSULAT, DUQUESNE, PA. Két százelek csekszámlára. Négyszázelek betétszámlára. ALAPTÖKE ÉS FÖLÜLEG \$175,000.00.

Hazai Dolgok.

Podmaniczky Frigyes beteg.

BUDAPEST. A mágnásvilág egy tipikus, népszerű alakja, báró Podmaniczky Frigyes, súlyos betegesen fekszik a Dohány-utca elején levő lakásán. A Belváros utcáin, különösen a Kossuth Lajos utcában, szinte megszokta már a sétáló közönség az öreg Podmaniczky alakját, amint feltűnő eleganciájú öltözékében sétálgatott a közönség között. A hatvanas évek daliás gavallérja már nagyon megrokkant. Nemesak a kor, hanem súlyos természetű asztmája ágyba döntötte a bárót, aki hetekkel ezelőtt már csak kocsin mehetett ki a szabadba. A Stefánia-uti közönség az utóbbi hetekben nap-nap után látta őt hű eselődje és apóloja társaságában egy egylovas bérkocsin. De ezek a kocsiutak is elmaradtak, mert orvosa rendelkezése már napok óta nem hagyhatta el a szobáját. Az utóbbi napokban állapota annyira válságossá lett, hogy kénytelen minden pillanatban várja a bekövetkező katasztrófát. Gyakran eszméletlenül fekszik s orvosa, dr. Eisler Miksa, megparancsolta a báró hű szolgálójának, Szilágyi Ferencnek, hogy egy pillanatra se hagyja el a betegét, mert a katasztrófa minden percében bekövetkezhetik.

Dráma az esküvő előtt.

BUDAPEST. Terty Béla erdőmester Fehérvári-ut 9. számú lakásán agyonlőtte magát a fiatal ember elhagyott barátja, Darson Ilona nevelőnő, aki reggel hat órakor surrant be a lakásba, mikor még aludt az erdőmester. Letérdelt az ágy mellé s a nyugodtan alvó szerető mellett halántékán lőtte magát s azonnal meghalt.

Az erdőmester, akit mély álmában ért a pisztoly rettenetes erejű döbbenése, félröppen ugrott ki az ágyból és első ijedségében ki akart rohanni az udvarba. A lakás főberője, özvegy Pottáné azonban utját állta, azt hitte, hogy nem öngyilkosságról, hanem büntényről van szó; a halottra és a szeretőre rázárta az ajtót és elrohant a szomszédba, dr. Streilinger orvosért. A háziorvos megjelent, megállapította a halált, de mivel nem normális esetről van szó, a nőt úgy hagyta hanyatt fekvő s az esetről értesítette a rendőrséget.

Reggel hattól délután hatig ott fektült a hulla a szobában, de nem egyedül, őrizetere ottmaradt az erdőmester is, akit a házasszonya erőszakkal tartott benne, míg a rendőrség emberei megérkeztek és elszállították a leányt a bonctanú intézetbe.

A szerelmi dráma oka, hogy Terty Béla erdőmester pár hét előtt lett vélegénye egy győri urleányt a régi viszonyát a nevelővel természetesen abba akarta hagyni. Mult hónap tizenötödikén, hogy szabaduljon a leánytól, otthagyta pesti lakását és Budán, a Fehérvári-uton bérelt hónapos szobát. De csak hat hétre, mert november elsejére tervezte a győri esküvőt. Hosszu ideig sikeresen el is kerülte a leányt, most azonban Darson Ilona besurrant a lakásba és agyonlőtte magát.

Katicza feltételei.

BUDAPEST. Czupringernek lenni Pesten egyáltalában nem jörfelendő állapot. Amerika elvitte a családfanyagot és azok a nagyságok, akik pár éve sokallták a hat forintot a mindentől, most tízennyegyet is szívesen adnak, csak akadjon esélő, aki kellő megszorítások és feltételek mellett hajlandó belépni. A czupringerek élete ilyen körülmények közt valóságos tojástanéz az éhenhalás fölött.

Egy körüti elhelyezőtintézet előtt a czupringer megfog egy leányt, aki sztyppal siet haza a piacra.

— Katicza kisasszony, — mondja neki nyjaskodással vegyes tisztelettel, — lépjön ki a Grünhutéktól, Tudok magának egy placetzot, finom, urihely, ahol tízenöt forintot kap és hetenkint kétszer kimenőt. . .

Katicza kisasszony nem hajlandó.

— Nem lehet, szólt szigorúan, — nem lehet. Már elígérkeztem a Danzigerekhez. Tizenhat forintot kapok és a Tóni is feljöhet minden este. . .

Igy lesz Pestből amerikai világváros.

A zsebtolvajok tanyája.

BUDAPEST. A rendőrség a napokban értesítést kapott, hogy a Klauzál-utca 2. szám alatti Csillag-kávéházban veszedelmes zsebtolvajok és rovtultu emberek tanyáznak. Erre Skubek Antal 391. számú rendőr két társával bement a kávéházba, ahol a többek közt ott találta Laudon Lajos rovtultu zsebtolvajt. A rendőrök elő akarták állítani a kapitányságra. A kávéházi vendégek most Laudon pártjára állottak. Elüljárt Szikora András 21 éves lakatossegéd, aki rárontott a rendőrökre:

— A rendőrök mind gazemberek! Ne engedjétek bevinni a szegény, ártatlan embert.

A rendőrök Laudont nagy nehezen kivitték az utcára. Itt közörszót zúdítottak a rendőrökre, Szikora hottal is nekik ment. Erre a rendőrök kardot rántottak és felbevágták Szikorát, aki azonban csak könnyebben sebesült meg. Laudont lopásért, Szikorát hatóság elleni erőszak miatt letartóztatták.

Izgatással vádolt lelkész.

ARÁD. Az aradi királyi ügyészség bűnvádi eljárást indított Bárdy Ernő mezőberényi ágostai hitvallású evangélikus lelkész ellen, aki a békésbányai egyházmegye legutóbbi közgyűlésén a népoktatási törvény ellen meg nem engedett módon kelt ki. A magáról és állásáról megfeledezett lelkész beszédében Szokolczay Lajos aradi ügyész izgatást látott s vele együtt vádindítványt adott be a közgyűlés többi tagjai ellen is, akik az inkriminált javaslatot pártolták és elfogadták.

Községhez felavatása.

FARAD. Sopronmegye. A község közönsége a folyó év folyamán egy díszes s a modern követelményeknek mindenben megfelelő községhez épített, amelyet a minap adtak át hivatalának ünnepes formások között. A képviselőtestület az új tanácsteremben diszközgyűlést tartott, melyen a képviselőtestület tagjai és meghívott vendégek vettek részt. Szabó Gyula községi bíró a diszközgyűlést megnyitván: Krutz Hugó dr. szolgabíró üdvözölte a megjelenteket s tartalmas dikcezióban megtartta Farád község képviselőtestületének áldozatkészségét, mely által lehetővé tette, hogy a községhez felépült. Annak az óhajának adott kifejezést, hogy az új községhez falai között mindenkor a jog, törvény és igazság szelleme domináljon. Ezzel átadta a községhezát hivatásának. Utána Borsits Sándor farádi jegyző ismertette az építkezés történetét, részletesen, minden kis epizódját megvilágítva. A diszközgyűlés után bankett következett, melyet a tanácsteremben tartottak meg. Csornáról: Krutz Hugó dr. szolgabíró, Vadász Bárány városi főjegyző, Vértés Dávid járási számvevő s az ottani képviselőtestület tagjai vettek részt.

Negyvenéves pőr.

GYÖR. Érdekes ügyet tárgyalt Győr vármegye közgyűlése. A mult század hatvanas éveiben Ésmesterfa (ma Écshegy) győrmegyei községben meghalt Szántó András gazda, aki vagyonát kiskoru unokáeszesére, Szántó Józsefnek hagyta. Az örökséget az árvalatban Horváth József közgyám kezelte. 1876-ban kiderült, hogy a vagyon elkalodott. A vármegye árvaszéke ekkor a kiskoru érdekekben pártfogónl kirendelte Barcza Géza tisztelbeli tisztú ügyészt. Az ügyész bünyenyítő panaszt tett, a vármegyei törvényszék azonban még abban az évben a bünyető eljárást megszüntetvén, az ügyet polgári utra terelte. Az erről szóló határozatot azonban csak 1891-ben, tizenöt év multán kézbesítették. Ekkor már az örökös elvénen nagykorúságát, az ügyészi képviselt helyett egy győri ügyvédet bízt meg póre vitelével. A megújított pörben újabb tíz év elteltével, 1901-ben

a királyi törvényszék a rokonok tartózkodó helyének bejelentését rendelte el. Mivel ez nem történt meg, a pört megszüntette. Szántó József azóta megöregedett, ki is vándorolt Romániába, de örökségét, 4406 koronát, máig sem kapta meg. Keserűségében végre a királyhoz fordult. Felségfolyamodása a belügyminisztérium utján a vármegyéhez került, amely a közgyűlésen a szerencsétlen örökös ismét a bírósághoz utasította.

Öngyilkos ügyvéd.

KALOCSA. Beke László debreczeni ügyvéd a Hefler-szállóházban öngyilkosságot követett el és meghalt. Beke délelőtt érkezett Kalocsára Debreczenből és napközben elintézte hivatalos teendőit és este korán nyugvóra tért. Reggel a szálló személyzetének feltűnt, hogy az ügyvéd semmi életjelt nem ad magáról, holott lefekvés előtt azt mondogatta a portásnak, hogy reggel tovább utazik. Ertesítették erről a szálló gazdáját is, aki miután többszöri kopogtatásra semmi választ nem kapott, lakossal feltörette az ajtót. Beke ott feküdt az ágyban holtan. Semmiféle külső sérülés nem látszott rajta.

A rendőrorvos konstatálta, hogy az ügyvéd mérget ivott s így vetett véget életének. Szorgosan átkutattak minden, de semmi olyat nem találtak, ami tetteinek okára engedne következtetni. A kalocsai rendőrség táviratilag értesítette a debreczeni rendőrséget az ügyvéd öngyilkosságáról.

A segédjegyző tragédiája.

KAPOSVÁR. Takács Sándor sergésdi segédjegyzőt halálos szerencsétlenség érte. Cigaretettájától ugyanis meggyult az ágya s a szerencsétlen Takács elégett. Takács úgy tíz óra tájt fektült le. Nem aludt el mindjárt, hanem cigarettára gyújtott; nemsokára elaludt s az égő cigarettától tüzet fogott az ágynevel. Erős, fullasztó füst támadt a szobában. A segédjegyző felébredt, menekülni próbált. Erre vall az, hogy a segédjegyző holttestét megszenesedve a földön találták. Irtozatos haláltusa után fuladhatott meg a szerencsétlen ember. A kis szobában lángra kapott minden. A szék, az asztal, a szekrény, vörösen ragyogott ki a láng az ablakon keresztül a sötét éjszakába. Ha észre nem veszik a tüzet idejében, — talán az egész ház meggyulna és talán talán bennég az alvó ház valamennyi lakója is. Szerencsére azonban a ház körül járkáló bakter észrevette a tüzet. Föllármázta a házbelieket, akik aztán ráförték az ajtót a halott segédjegyzőre. Negyedórai oltás után sikerült a tüzet elfojtani és mikor már a romokat eltakarították, mikor már a szobában kissé látni lehetett — akkor vették észre, hogy a szerencsétlen segédjegyző ott fekszik az ágy mellett, a földön megszenesedve, élettelenül.

Automobil alatt

KOLOZSVÁR. Deésy János fejről körjegyző a bonczhidai kiállításról feleségével kocsin igyekezett az alsószuki löversenyekre. Az országúton szembejött vele gróf Bánffy Miklós főispán automobíljá, melyben csak a chauffeur ült egyedül. Deésy megállította kocsiját, nehogy a lovak megbokrosodjanak. Közben a szél lefújta Deésy kalapját s leugorva utána akart szaladni. Velelenül az automobil elé szaladt. A chauffeur hiába akart kitérni, Deésy az az automobil alá került s fejét a gépkocsi összenyomta. A kitérő automobil egy fának ment neki s megrongálódott. Deésyt a kolozsvári kórházba szállították eszméletlenül. Harmincznégy éves volt és hat hónapja házas. Az esetről értesítették Bánffy főispánt, aki Zsukról rögtön a helyszínre sietett és a vétke chauffeur csendőrökkel letartóztatta.

Unneprontó főúr.

KÖRMEND. Ma, amikor — Istennek hála — az arisztokrácia java a nemzettel együtt küzd a nemzet boldogságáért s a hazafias eszmékért, kétszeresen kellemetlenül tűnik fel az olyan

magyar főúr, aki megtagadja a közönséget véreivel. Október hatodikán leplezték le a körmendi Kossuth-szobrot nagy ünnepek között, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter jelenlétében. Az ünnepségen résztvett a budapesti vendégeken kívül az egész vármegye és az egész község, csak Vas vármegye első virilistája, Körmend földesura, Batthyány-Strattmann Ödön herceg vonta ki magát belőle. A herceg, aki a szoborhoz egy krajczárt sem adott, az ünnep elől tüntetőleg Bécsbe utazott, a vendégek számára egyetlen kocsit sem bocsátott rendelkezésre, uradalmi épületeire a zászlók kitzését megtiltotta, sőt nagyterjedelmű parkját is elzáratta. A dús gazdag herceg különben, aki jó darab földet birtokol a magyar haza testéből, egyáltalán minden hazafias mozgalomtól távol tartja magát, magyarul alig néhány szót tud s uradalmában teljesen német szellemű gazdálkodást folytat. Biz ez elég szomorú dolog.

Pusztító tüzezés.

LIPTÓSZENTIVÁN. A Szentivány-család ősi fészkeben gondatlanságból származó borzasztó tűz pusztított. Leégett 10 szellőház, 3 lakóház, az ág. hitv. ev. templom, iskola. Léégett két modern berendezésű gazdaság: a Szentivány Istváné és Stein Ignácé. A kár több mint félmillió korona. Biztosítva alig volt valami.

Férje miatt a halálba.

MAKÓ. Pityvaros községben a mult évben a községi vagyonnál hiányokat fedeztek fel. A megejtett vizsgálat kiderítette, hogy Tury Sándor jegyzőt, habár közvetlen része nincs is a sikkasztásban, mégis terheli a felelősség, mert az ellenőrzést hiányosan gyakorolta. Az ellene megindított fegyelmi vizsgálat közben Tury nyugdíjazását kérte, amire az esanádmegevei állandó választmány hozzájárult. Tury neje gyenge idegzetű asszony, már hónapokkal ezelőtt remegve gondolt a vármegye özi közgyűlésére, amelyen férje sorsa felett fogynak dönteni. Minap este, a közgyűlést megelőző napon, Turyné felakasztotta magát és meghalt. A szerencsétlen asszony tragikus sorsa megverszte mély részvételt kelt.

Érdekes lelet.

NAGYBEREZNA. Ungmegye. Köz tudomású dolog volt már régebbi építkezések alkalmából Nagybereznán, hogy Both István gyógyszerész belsősége hajdan temetőköz helyül szolgált, de eddigelé csondaraboknál egyebet nem találtak ott. A legújabb építkezések alkalmával azonban a halmaz embersontok között arany- és ezüst leletre, egy felhajtott karimájú szörmesívegre s néhánykoporsószege is ráakadtak kétféle egymás mellett sírban. A két sírban valószínűleg férj és feleség nyugodhatott, mert pedig jobbmódu családból való pár, mert a drágakövekkel díszített arany- és ezüstlelet, női hajdizs, csak jobbmódu egyéné lehetett. A női hajdizs hasonlít a mostan is divatos kalapfeltűző tühöz. Maga a tü ezüst és kb. 4 mm. vastag és 2 cm. hosszú. A tü felső része egy jókora vastagságu, belül üres aranygömb, melyet közepén egy vastag aranygyűrűszerű karika övez. E gömbnek a gyűrűn alóli része sima, a gyűrűn felül sűrűn egymás mellett felfelé húzó fogantyukban tartózkodó drágakövekkel kirakott. A drágakövek közt van egy fél borsónyi nagyságu rubin. Az aranyon és ezüstön meglátászik az idő rombolása. A koporsószege fával benőtt s a körülötte levő fa a turfához hasonló. Akik a leletet megvizsgálták, 2—3 száz évesnek tartották. A leletet felküldték a budapesti múzeumba; csak az a kár, hogy a süveget viszatemetették a földre, mert a talált őt tü körül egy nyomtalanul eltűnt) mellett, annak stílárús kiállításán kívül, éppen a kuesma világhíthatta volna meg leginkább a kort, melyből származik.

Fiatal házások drámája.

NAGYVÁRAD. Sztan Száva gazdag belényeslazuri oláh birtokos rálött fia-

tal neje, kivel három nap előtt esküdtött meg. Az asszony véresen elbukott. A férj vadászfegyverével agyonlőtte magát. Az elősiető embereknek ennyit mondott csak: „Nem így akartam.“ Ezzel meghalt. Felesége a nagyváradi kórházban haldoklik.

Rablótámadás.

NYIREGyhÁZA. A napokban este Steiner Géza üvegkereskedő a nagykalói országos vásárról taligán jött haza. Nagykálló közelében hirtelen állj!-kiáltás hallatszott, melyet két revolverlövés követett. A taligás ijedtében megállott, de Steiner lélekjelenlétét el nem veszítve, a gyeplőket megragadva hajtani kezdett. A taligás a fegyver tüzenél

C Z I G Á N Y B Á R Ó!

November 3-án fog ez a világhírű operett RÉTHY LAURÁVAL a fészerében a Majestic-színházban színr kerülni. Gondoskodjunk idejekorán jegyekről!

ELADÓ BIRTOK
MAGYARORSZAGON Borsodmegye Mezős és Martonyi községek határában fekvő KAROLA nevű major eladó. A szántóföld ezer ölenkint — a kaszáló rétet és beleszámlítva — 400 korona. Bővebb felvilágosítást adhat MAJOROS JÁNOS 402 So. Washington Ave., Scranton, Pa.
HA ELADNI akarja Magyarországon fekvő vagyont, írjon ezen címre: JOHN MAJOROS 402 So. Washington Ave., Scranton, Pa.
HA VÁSÁROLNI akar földet Magyarországon, forduljon ezen címre: John Majoros 402 So. Washington Ave., Scranton, Pa.

THE STAR ★ BOOK BINDING CO.
Alsóvárosi üzlet: 153 East 4 street
Felsővárosi üzlet: 220 East 109 street
NEW YORK.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát.
— JUTÁNYOS ÁRAK. —

J. D. MOSKOWITZ
Dayton, Ohio. Sajtó házában.
West sidei üzlet: 1444 Dakota street.
North sidei üzlet: a Kossuth-telepen.
A MAGYARSÁG KIPROBÁLT BARÁTJA
Közjegyző. Az összes hajóvonalak kinevezett ügynöke.
Hajójegyeket elad eredeti áron.
Pénzt küld a világ minden részébe gyorsan, pontosan és olcsón.
KIállítás és hitelesít amerikai és ó-hazai okmányokat.
DAYTON, OHIO.

UNALMAS, HOSSZU TÉLI ESTÉIT kellemesen eltöltheti, ha olyan könyvet olvas, melyben nemcsak kellemes szórakozást, hanem bármilyen határozatos tanácsot és szert talál. A könyvet 2 centért Tóth & Társa megküldi. 419 E. 74 st., New York.

KLEIN ARTHUR
MAGYAR BANKHAZA
101 Hwkins Avenue, Rankin, Pa.
Legbiztosabban küld és kamatoztat pénzt. Legjobb hajókra ad el jegyeket. Perекt, szerződéseket, konzul hitelesítéseket, katonai-ügyeket biztosan elintéz.

KAIL G. ÁRPÁD
BANK ÉS HAJÓJEGYZŐLETE
— Alapított 1890-ben. —
Közjegyzői iroda úgy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénekiadás 6-hazába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban.
UNIONTOWN, PA. W. MAIN STREET.

Herskovits Adolf
— MAGYAR ORÁS. —
Raktáron tart nagymennyiségű HAZAI ORÁKAT, láncokat, karpereceket, gyűrűket, férfi és női mindennemű ékszerket s azokat a legutányabban árulja.
— Kitérés PÉPAK raktáron. —
UNIONTOWN, PA., 83 W. MAIN STREET.

New York, Hazleton, Wilkesbarre
NÉMETH JÁNOS
v. cs. és kir. konzul ügyvivő
Hajójegyekre, pénzküldésre és közjegyzői ügyekre a legmegbízhatóbb és legpontosabb banküzlet
Levélczim: NÉMETH JÁNOS
457 Washington St., New York, N.Y.

EGYEDÜLI SZÉN ÉS FAKERESKEDŐ TRENTONBAN.
P. A. SPRACKLEN
354—358 SOUTH BROAD STREET.
Olcsó és pontos kiszolgálás.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE
Pénzutalványok és hitellevelek a világ minden részére
Örökségeket és követeléseket pontosan behajtanak
15 WILLIAM STREET . . . . . NEW YORK

jól látta, hogy cigányok voltak a me-
renylők. A menekülést a megtámadott
kocsi golyózápor között folytatták és ze-
renesen bejutottak Nyiregyházára.

Oláhok a magyar esendő ellen.
PÉCSKA. Arad megye. Minap dél-
után véres összeütközés volt a község-
ben egy esendő és a falu oláh legényei
között. Mintegy négyszáz oláh paraszt
férfi és nő Pecska egy táncz helyen a
román iskola udvarán. Javában folyt
a táncz, amikor a huszonegy éves Trif
Juon azzal a hírrel lépett a tánczterem-
be, hogy egy magyar esendőt látott a
mulató körül. Indítványozta, hogy
hívják be. Egy szép leány kiküldötték
a esendőhöz azzal, hogy jöjjön be, mert
magyar leányok is vannak odabent. A
esendő, Román Sándor esendőrtizedes,
gyanútlanul bement. Kevés fűl mulva
részült a cigányra, hogy ne csupán
román nótákat huzzon, hanem magyar
dalokat is. Ekkor a háttérből elro-
hantak a férfiak és kijelentették, hogy
itt nem szabad magyar nótát huzni.

Különben is tegéd kivégezünk ma,
te büdös magyar esendő, — kiáltották
mindenfelől.

Adott jelle befűlő bezárták a táncz-
helyiség ajtóit, hogy a esendő ki ne
menekülhessen. Kétszázan rohantak egy-
szerre a esendőre, aki vélekezni próbált
az öklével, de lefogták és ütlegelni
kezdtek. A esendő helyzete válságos
volt. Időközben megérkeztek a községi
rendőrök. Kívűlről betörték a táncz-
helyiség ajtóit és a esendőt kiszabadították.
Amikor a esendő a folyosóra ért,
egy esomé férfi hátulról megtámadta.
A parasztek kést villogtattak a kezükben.
Ekkor a esendő kardot rántott s
minden irányban vadalkozott. Két
embert súlyosan megsebesített. Az
egyik egy Siklován Janku nevű huszonegy
éves ember, akinek a kezefejét le-
vágta, a másik Trif Juon, akinek a nyakát
keresztül szúrta és a koponyáját
kettévágta. Kérve a szabadba, a
esendő kerékpárral elmenekült. A tö-
meg közpört zúdított utána s egész a
kaszárnyáig üldözte. Marjalaky Imre
esendő főhadnagy Aradról kiutazott
Pécskára, hogy a dologban vizsgálatot
indítson.

Agynolló a menyasszonyát.
SZATMÁRNÉMETHI. Tivadar László
több vendéggel együtt volt látogatón
Batuzvársáriban menyasszonyánál,
Büte Máriánál, aki a falu legszebb leány-
ja volt. Beszélgetés közben az egyik
vendég levette a falról a fegyvert és a
völégény elvette kezéből a fegyvert,
hogy mint kiszolgált katona, megma-
gyarozza a szerkesztét. A fegyver köz-
ben elcsúszott és a menyasszony homlokán
találva szörnyet halt. A legény öngyilkosságot
akart elkövetni és csak nagy-
nehezen tudták megakadályozni. Ti-
vadar önként jelentkezett a esendőrség-
ben.

Leégett gőzmalom.
SZEGED. Minap éjszaka kigyulladt
a Jaulusz és Rózsaszeg által bérelt Ábra-
hám-féle gőzmalom és a lakóházzal
együtt porrá égett. Főlegkor éjfél
után vették észre a tüzet, mely azonban
oly rohamosan terjedt, hogy csak a la-
kókat lehetett megmenteni. Az istálló-
ban két ló égett. A kár 50.000 koro-
na, melyből biztosítás útján 35.000 koro-
na megtérül. A bennégett két ló ér-
teke 1000 korona. Nincs kizárva, hogy

a tüzet gyújtogatás okozta, amennyi-
ben a tulajdonosnót egy elbocsátott koc-
sis azzal fenyegette meg, hogy a mal-
mot felgyújtja. Az udvaron felhalmozott
csutka még most is ég. A vizsgálato-
tot megindították.

Agynolló esendő.
TISZADOB. A minap a reggeli órák-
ban halva találták Csenkei János
esendőrszervezőt, a tiszadobi őrs pa-
ranesnökát. Ott feküdt a temető árka-
ban szétvetett karokkal, arca a föld
felé, fején hatalmas seb tátongott, mely-
ből még akkor is lassan szívárgott a vér.
A vizsgálat nyomában megindult, mely-
nek eddigi adatai szerint a gyilkos sze-
relemféltségből törbe csalta és orozva
megölte. A gyilkosságot táviratilag be-
jelentették a kassai esendőparanesnok-
sághoz és a hadbírószághoz. A legszele-
sebb körű intézkedéseket tették a gyilkos
felkutatására és kézrekerítésére. Csenkei
a gyilkosság előtti éjjelen szülő-
gálaton kívül volt. Este eltávozott laká-
sáról s nem is tért többé vissza. Más-
nap halva találták rá. A dobi temető
sárga, zörgős avarral telt árkában fe-
kült, fejében egy ólomgolyóval, mely
szétrovasította agyát. A borzalmas tett
elkövetése után a gyilkosnak volt annyi
bátorsága, hogy búvóhelyéről előjött s
meggyőződést szerzett arról, hogy álto-
zatát megölte s az avarban elrejtette.
A tettet mindenfelé kutatták.

CSANYI LÁSZLÓ.
Egy szabadságos emlékezte.

Még vérzett a seb, melyet az önkény
boszuszomja október 6-án ütött a ma-
gyar nemzet szívében s már negyednapra
Haynau friss habért tüzőtt hadvezéri
eredemének lombos koszorújába.

Ezutal Csányi Lászlót avatta a sza-
badságához mártírjává — bitófiával
jutalmazva egy önzetlen, tetőtől-talpig
igaz férfit, ki ifjúkorában a harcmezőn
vérét ontotta fejedelméért, s utóbb,
férfikora delén, a földaszatnál tünt ki
azok sorában, kik az új, független Ma-
gyarszág megteremtésén fáradoztak.

Husz éves korában Simonyi őbester
vitéz huszárai közt küzdött a napoleoni
hadjárásban s főlegbvaló szép jövőt
jósoltak az ambiciózus fiatal hadnagy-
nak. De karrierjében megakasztja a
lipsei esatában kapott sebek.

Ekkor hazajön, s felgyógyulása után
szülőmegyéjében, Zalában tünik fel a
reformerszmék előharcosai közt, joba-
rártja és rokona, Deák Ferenc oldalán.

A 48-iki mozgalom a fővárosba szó-
lítják őt is, s élénk részt vesz a nemzeti
jogok kivívásában, de viszont Klauzál,
Nyáry Pál, Rottenbiller és a többi big-
gadtabb férfival együtt küzd a szen-
vedélyek visszazorításánál is.

A délvidéki mozgalom lecsillapítá-
sára Hrabovszky altábornagy mellé őt
nevezik ki kormánybiztosul. De mint
tudjuk, a békés kiegyenlítés nem sike-
rült nekik, s Jellacsics, a császár nevé-
ben, betört az anyaországba. A hen-
czegő bánus pákozdi kundereza után
azonban már az ifjú honvédsereg lép
fel támedőlag s Mőga altábornagy ve-
zerletével Bécs ellen nyomul.

Csányi László, mint kormánybiztos
követi Mőga seregét s ebben a minősé-
gében marad Görgei fővezérsege alatt
is. A szerencsétlen moóri esata után,
mikor a kormányának Debreczenbe kel-

lett menekülnie, ő utolsónak marad a
fővárosban s Windschgrätz elől meg-
menti az államvagyonot.

A horvéldelemi bizottmány nemsokára
Erdélybe küldte kormánybiztosnak, s
itt nagy szükség volt az ő erélyes kezé-
re, szervezőképességére. Bem apóval
azonban sehoggy sem férték össze.

Csányi vasszöggyal fogott a rendesi-
náláshoz; akasztatott, börtönöztetett,
s a felbujtott szászok és oláhok közül
nem egyet küldött a másvilágra. Bem
apó ellenben a paczifikálás eredményes-
ségét a békés kiegyenlítésben kereste.

A meghódított szász és oláh fészkek la-
kosságának amneztiát hirdetett, a győztes
hatalmát nem érezette velük. Így akarta
jóhiszeműen megnyerni a félrevezetett népet a magyar ügynek.

Már pedig két dudás nem fér meg
egy esárdában. A kormánybiztos és a
fővezér közt mind gyakrabban lettek
az eles surlódások, ami végeredmény-
ben csak a nemzeti ügynek válhatott
volna kárára. Holott mindketten ön-
zetlenül, igaz meggyőződéssel álltak a
megtámadott hazá szolgálatában.

A versengésnek végre is Bem apó ve-
tett véget azzal, hogy ráírt a kormányra.

— Vigyék el a nyakamról — írta
Kossuthnak, — ezt a táblalábort, aki
folyton azon van, hogy keresztülhazza
az én cirikuluszaimat...

Bem apó kívánsága teljesült. 1849
április végén a kormány visszahívja
Csányit és a közmunka- és közlekedés-
ügyi kormányzat vezetésével bízza meg.
Itt talán még nagyobb tevékenységet
fejtett ki. Rövid idő alatt erős kézzel
fogott a hiányos közlekedési viszonyok
javításához és amennyire az adott vi-
szonyok közt lehetséges volt, fáradsá-
got nem ismerő energiával szánalta a
bajokat.

Budavár hősies bevétele után a kor-
mány ismét visszahelyezte székelyét a
fővárosba, ahol megint fontos szerep
jut Csányi Lászlónak.

A honvéd fegyverektől nemsokára
kezd elfordulni a hadiszerencse. A fő-
vezérlet és a kormány közt az ellentét
mind élesebbé válik. Görgei semmibe
sem veszi a honvédelmi bizottmány in-
tézkedéseit és dolgozik a maga szakál-
lára.

Mikor aztán a győri esata is elve-
szett (1849 június 29.), még azon éjjel
futárt küld Pestre s azt üzeni Kossuth-
nak, hogy „ő a fővárost 24 óráig sem
fedezheti Haynau ellen. Az ellenség
túl van szárnyalva. Ha a kormány-
nak úgy tetszik, tegye át székhelyét
Komáromba, vagy fusson Nagyváradra.
Őt hagyják sorsára. De miadene-
külött pénzt és municziót küldjenek...”

Ez a hír annyira felizgatta Kossuthot,
hogy másnap kora reggel kormányta-
csót tartott. Görgei eljárását itt elke-
seregett hangon tárgyalták. Perczel
Mór és mások is, Görgeit nyílt árulá-
sál vádolták. Csak Csányi kelt védel-
mére s mindent elkövetett, hogy az el-
lene megnyilatkozott kedélyeket lecsil-
lapítsa.

Azt azonban már nem tudta megaka-
dályozni, hogy új fővezérről gondos-
kodjon a kormány. Nehéz probléma
előtt állott akkor Kossuth. Tudta,
hogy Görgeit a vezérlete alatt álló sereg
bálványozza. Ellensúlyozni őt csak
Damjanich, vagy Bem lett volna képes.
Előbbi lábatörten feküdt, a másikra
Erdélyben volt szükség. Vetter Antal
nem örvendett valami nagy népszerű-
ségnek, ugyszintén Dembinszky sem.
A választás tehát a derék Mészárosra
esett, aki meg a felsőtiszai operációjánál
nem bizonyult szerencséskezű hadvezér-
nek, éppen úgy, mint Kiss Ernő az Al-
vidéken. Nem is akarta egyik sem vál-
lalni a nehéz feladattal járó fővezér-
séget, míg nem hosszas rábeszélés után
Mészáros engedett a kormányzó kéré-
sének.

Csak hogy az új fővezér kinevezése
jóformán még nem is volt hivatalosan
publikálva, Görgei serege máris tuda-
mást vett róla, s különösen a 3-ik és 7-ik
hadtest tisztikara zúdult fel parancs-
noka skartbahelyezésén s egy hadita-
nácskozáson elhatározták, hogy fővezér-
ül csak Görgeit ismerik el, különben
felmondják az engedelmességét.

Volttak, akik felismerték a helyzet
esetleg végzetes következményeit ebből
az ujjhuzásból, de viszont azt is elis-
merték, hogy Görgei önféjleg intézte
a dolgát és sem mint hadügyminiszter;
sem mint fővezér nem járt el a kormány
intencziója szerint, holott pedig ez ta-
lán helyesebb lett volna.

A hadsereg jobbrészének ez a bejelen-
tett renitencziója azonban aggodalom-
ba ejtette azokat, akik nem tartoztak
Görgei gárdájához, s keresték a kaosz-
ból való kivételt utat. Ennek követ-
kezőképp a komáromi sereg tisztika-
ra Klapkát és Nagy Sándort a főváros-
ba küldte, hogy tájékozzanak a helyzetet
a kormány előtt és találjanak ki valami
módot Görgei kiegyezésére, aki —
állítólag — nem is tud letételeéről, mi-
vel az ácsi esatában kapott sebe követ-
keztében ágyban fekszik.

Klapka a rábizott feladatnak meg is
felelt. A kormánytanácsban kifejtette
érveit s egyben mindkét félnek kielé-
gítő megoldási módot ajánlott: Görgei
mondjon le a hadügyminiszterségről,
mely tisztét egy is csak névleg viseli
és tartsa meg a felsőtiszai sereg főve-
zerletét, anélkül, hogy Mészárosnak
alá lenne rendelve. Kossuth nem tett
ellenvetést, Csányi pedig egy sarokba
intve Klapkát, melegen szorított vele-
kezet.

— Köszönöm, — mondta könnyes
szemmel, — hogy tábornok ur ilyen ki-
tűnően és a haza ügyére kedvezően ol-
dotta meg ezt a nehéz kérdést.

Klapka erre néhány megjegyzést tett,
amelyben helytelenítette Görgeinek a
kormány rendeleteivel homlokegyenest
ellenkező hadmozdulatait, mire Csányi
mintegy beismerőleg felelt:

— Ugy tapasztalom, hogy Görgei átkos
környezettel van körülvéve, (Bayer
ezredes, vezérkari főnökre célzott) és
innen minden körülmények közt ki kell
őit ragadni. Én megpróbálom...

Egy kis szünet után még hozzátette:
— Hogy küzdelmünket siker koroná-
zza, abban ugyan már nem bízom.
Leszámoltam a jövővel, és alighanem
megint én leszek, aki utolsónak hagyom
el a fővárost, ha futni kell...

Csányi balsejtelmé szomorú valóra
vált. Ismét futni kellett a fővárosból.
Ő maradt megint utolsónak, és mentet-
te a menthetőt. Előbb azonban egy
szívhez szóló levelet írt Görgeinek,
melyben kifejezést ad a haza sorsa iránt
való aggodalmának és kéri, hogy szaba-
dítsa ki magát környezete befolyása
alól.

Görgei alávetette magát a kormány
intézkedéseinek, de a katasztrófa ro-
hamlépésekkel közeledett. A végesapás
Temesvárnál bekövetkezett s augusztus
9-én a nemzeti hadsereg nagyobb része
megsemmisült. Két alternatíva állott
a nemzet előtt: Görgeinek a még ren-
delkezésre álló sereggel betörni Erdély-
be, vagy pedig kapitulálni — a musz-
káknak.

Görgei ez utóbbit választotta, hogy

azonban „sikeresen alkudozhasson”, le-
mondásra bírta a kormányt Kossuth-
tal együtt, s aztán mint teljhatalmu
diktátor, lerakta a fegyvert — minden
feltétel nélkül...

A szomorú aktuál nál Csányi is jelen
volt. Görgei atyai jóbarátját minden
módon igyekezett megmenteni, de nem
sikerült menekülésre bírnia.

— Öreg vagyok én már ahhoz, hogy
kibirjam a bujdosás fáradsalmait.
Hagyj hát csak sorsomra. Mi várhat
rám? Fölakasztnak. Ennyi az egész...

E szavakkal hátrította el magátől
Görgei gondoskodását. És kísérté a le-
fegyverzett, szomorú sereget Váradig,
hol aztán Rüdiger kiszolgáltatta az osz-
trákoknak. Innen szomorú utja az Új-
épületbe vezetted. Igen sok lakója volt
már ekkor ennek a borzalmas keltő
épületkolosszusnak; és sokan nem jöt-
tek ki belőle, a többi közt Csányi László
sem.

Felémelt fővel nézett sorsa elé és mi-
kor a haditörvényeszek elé vezették, a
vándpontokra ünérzetesen vágta oda:
— Amit tettem, meggyőződésemből tet-
tem.

— Ez nem mentség, — vágott vissza
a hadbíró.

— Mentségem az, hogy kötelessége-
met teljesíttem, — ríposított Csá-
nyi.

És várta az utolsó közt, amit előre is-
mert. Csak az keserítette el lelkiét,
hogy nem Bathhányval együtt avatták
vértanúvá. Neki még várnia kellett
néhány keserves napig.

Szilárd léptekkel ment a bitófa alá,
s mikor a próbék nyakába dobta a hur-
kot, harsány hangon kiáltotta — utol-
jára:
— Éljen a haza!...

Korács János.

C Z I G Á N Y B Á R Ó!
November 3-án fog ez a világhírű
operett RÉTHY LAURÁVAL a fő-
szerepben a Majestic-színházban színe-
re kerülni. Gondoskodjunk idejekorán
jegyekről!

JOS. POKORNY
227 AVE. A. NEW YORK.

Hazai czimbalmok, czite-
rák s más hangszerek, kó-
ták és zenészkolák min-
den hangszerhez, nemkül-
önben hazai órák és ék-
szerek, könyvek, tajték-
árak stb. üzletbenem ka-
pattók.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET

**PITTSBURGI IRODÁNK MEG-
BIZOTTJAL.**

ERFP ARTHUR ..... Pittsburg, Pa.
LENGVEL SANDOR ..... Pittsburg, Pa.
BODÁCS SAMUEL ..... Rankin, Pa.
SZAVKÓ ANDRÁS ..... Homestead, Pa.

BENCZE JÁNOS UR

PASSAICON, N. J. képviseli a Bevándorlót.
Előfizetési díjak felvételére és nyugtázására
fel van jogosítva. Melegen ajánljuk őt passaic
honfitársaink pártfogásába.

HUNFALVY HUGÓ
Hites ügyvéd és jogtanácsos,
— közjegyzői hivatal. —
Iroda a főpostával szemben.
231 BROADWAY New York City.

PARTOS PATIKÁJA
ICAZI MAGYAR GYÓGYSZERTAR
160 Második Avenue, 10-ik utca sarkán,
NEW YORK.

Telefonszám: 424 Orchard.
Orvosságokat magyarországi módszer
szerint készít.

— Telefon útján is megrendelhetők. —
P A R T O S C R E A M
Egy tudományos arczjóróló, tápláló
az arczbort s megakadályozza a ránczok
és vörösök képződését.
35 centes, 65 cent-s és 1 dolláros
üvegekben.

Lilomszappan, olajja elleni porok,
hajuskótok a legnagyobb választékban.
POSTA UTJÁN IS MEGRENDELHETŐ.
Servikók és sebészeti szerez jutányosan
kapattók.

MOLNÁR KÁROLY
Cleveland, O. 2747 E. 79. st. alatti legmoder-
nabbul berendezett szalonját ajánlja hon-
fitársai pártfogásába. Pómpásnál pom-
pásabb italok, tüzes magyar borok, kitű-
nő sziv.rok, billiárd, kuetlőz, stb. állanak
a közönség rendelkezésére.

MAGYAR FONOGRÁF ÜZLET
280 BOWERY, NEW YORK City.
Nagy és dus raktára a legjobb és legújabb
énekli gépeknek.
A LEGKIVÁLÓBB ÉS LEGVÁLTOZATOSABB
MAGYAR DALOKKAL.
— Egy gép ára 3 dollár 50 centtől feifelé. —
Magyar dalok darabja 35 cent.
— MEGBIZHATÓ MAGYAR ÜZLET. —
Magyar levelekre magyarul válaszolnak.
E N T R P R I S E LIGHT CO.,
280 BOWERY, — NEW YORK CITY.

KRAJNYÁK JÁNOS
Cleveland, O., 2753 East 79th street
alatti legmoderabbul berendezett sza-
lonját ajánlja honfitársai pártfogásába.
Kitűnő whiskey, törköly, nemkülönben
mindig friss hordó és üveg sör, tüzes
magyar borok, finom zamatu szivarok,
billiárd, stb. állanak a közönség ren-
delkezésére.

UJ GAZDAI UJ RENDI
— Elsőrendű magyar szakácsné —
Mrs. B Á T H O R Y
PITTSBURGBAN
az egyetlen szépen berendezett magyar
ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ a
LITTLE HUNGARY,
ahol izletes ételekre, figyelmes kiszolgá-
lásra talál.
911 FIFTH AVENUE
VAJDA és ZNAMENÁK, tulajdonosok.

THE ORIENTAL BANK
A Keleti Bank
182-184 BROADWAY, fiók a Bowery és Grand street sarkán, NEW YORK
Tőke és felesleg \$1,850,000
R. W. JONES, Jr. elnök
LUDWIG NISSEN, ESKINE HEWITT, CARLES J. DAY alelnökök
Geo. W. ADAMS, pénztáros
NELSON G. AVRES, első alelnök
R. B. ESTABROOK, helyettes pénztáros
LEOPOLD FRIEDRICH, a külföldi osztály vezetője
CZIVÉLYESEN MEGHIVJUK ÜZLETI ÖSSZEKÖTTETÉSRE
KÜLFÖLDI PÉNZEKET VESZÜNK ÉS ELADUNK UTAZÓK SZÁMÁRA HITELLEVELEKET FOLYÓSITUNK
IMPORTÁLÓ KERESKEDŐKNEK ÜZLETI HITELT BIZTOSITUNK
VESZÜNK ÉS ELADUNK MAGYAR ÉS OSZTRÁK ÉRTÉKPAPIROKAT.

PARTOS PATIKÁJA
ICAZI MAGYAR GYÓGYSZERTAR
160 Második Avenue, 10-ik utca sarkán,
NEW YORK.
Telefonszám: 424 Orchard.
Orvosságokat magyarországi módszer
szerint készít.
— Telefon útján is megrendelhetők. —
P A R T O S C R E A M
Egy tudományos arczjóróló, tápláló
az arczbort s megakadályozza a ránczok
és vörösök képződését.
35 centes, 65 cent-s és 1 dolláros
üvegekben.
Lilomszappan, olajja elleni porok,
hajuskótok a legnagyobb választékban.
POSTA UTJÁN IS MEGRENDELHETŐ.
Servikók és sebészeti szerez jutányosan
kapattók.

MOLNÁR KÁROLY
Cleveland, O. 2747 E. 79. st. alatti legmoder-
nabbul berendezett szalonját ajánlja hon-
fitársai pártfogásába. Pómpásnál pom-
pásabb italok, tüzes magyar borok, kitű-
nő sziv.rok, billiárd, kuetlőz, stb. állanak
a közönség rendelkezésére.

Péntek.
Eg
Még
ott, me
ingen
esavar
rajta.
Mek
arany
— E
tyám u
— T
őreg a
tűzők
— V
ezot, —
egy sz
dotta
varába
— G
— riko
Még es
mellött
— K
a lánce
ve.
— A
Adám.
Mek
— D
szony,
nyoma
— Is
Dobó.
Mek
rubáka
nekik a
— H
most n
nem jó
— H
bizony
látom e
— szől
pomra
— N
— B
világba
akar sz
Dobó
kőpöny
a kettő
Mek
zében a
— So
cey. H
ferne m
A ruh
tig maj
lő.
— Vá
— mon
nek.
— Ne
kérdet
— Egy
— H
— De
— Eg
— No
dunk a
— An
szivesen
Mig a
ők kette
közt egy
török k
kült.
A szem
— Ez
— Azt
vele.
A két
volt szak
a fejét k
A tör
levetté
ba, a ma
parton é
dostól b
a köpöny
helyett o
Konst
gi vár ál
belül h
rendben.
A vár
mossa, f
Ez a h
torony.
szultána
A köz
gyűs éks
az ostron
kincsek.

Egri Csillagok.

REGÉNY ÖT RÉSZBEN.

Irta: *Gárdonyi Géza.*

(Huszdik folytatás.)

Még egy rabintos turbánfogó volt ott, meg egy aranyláncz. Azt a bég az ingen belül viselte, s kékszforgácsra esavart pergamen-talimánt hordott rajta.

Mekesey a tenyerére tette a két aranyaszt és odakínálta Ceceynek: — Ebből már kell választania, bátyám uram.

— Tedd el öcsém azt is, — szólt az öreg a kezével legyintve. — Csak nem tűzők forgót vén létemre.

— Vigyük el a lányunknak azt a lánczot, — szólalt meg az asszony. — Van egy szép kisasszony-lányunk, — mondotta magyarázóan, — a királyné udvarában.

— Gyertek el öcsém, a lakodalomba! — rikoltotta Cecey a lábát rázva. — Még egyszer kitánczolom a kedvemet, mielőtt meghalnék.

— Ki veszi el? — kérdezte Mekesey a lánczot az asszony tenyerébe eresztve.

— A királyné hadnagya. Fúrjes Ádám. Ismerik talán?

Mekesey elkomolyodva intett nemet. — Derék ifju, — mondotta az asszony. — A királyné házastija el a leányomat.

— Isten éltesse őket, — mondotta Dobó.

Mekesey a katonákhoz fordult és a ruhákat, meg a dísztelen fegyvereket nekik ajándékozta.

— Hát Dobó bátyám, — mondotta most már vég arccal, — csakugyan nem jöhet Debreczenbe?

— Ha egy kis érkezőm szakadna, bizony örömet emelnék. Majd meg látom egy hét múlva. Ez a tizedszedés, — szólt a fejét rázva, — minden napomra elfoglal.

— Nehéz munka.

— Bizony nehéz ebben a felfordult világban, mikor mindenki a máséban akar szórakodni.

Dobó szolgálja odavitte a Mekesey köpönyegét és süvegét. Biz' az minél a kettő rutul járt.

Mekesey boszankodva forgatta a kezében a süveget. Végig volt hasítva.

— Sohse boszankoljál, — szólt Cecey. Ha nem volna meghasítva, nem ferne most a fejedre.

A ruhák még vízesek voltak, no de estig majd megszáritja a nap, meg a szellő.

— Válaszsz egy párt a katonáimból, — mondotta Dobó, — hogy elkísérjenek.

— Nem tudom, együtt megyünk-e, — kérdezte Mekesey Ceceyékhez fordulva. — Együtt megyünk tán?

— Hová? — szólt az öreg.

— Debreczenbe.

— Együtt.

— No akkor három katonát elfogadunk a hadnagy úrtól.

— Amennyit akarsz, — felelte Dobó szívesen.

Míg az öreg házaspár uzsonnázott, ők ketten bejárták a holtakat. A holtak közt egy harminczéves forma nagytiszt török kezét-lábát szétvetve, hanyatt feküdt. Kék posztóbugyogó volt rajta. A szemén érte a vágás.

— Ezt ismerem, — mondotta Dobó. — Azt hiszem, egyszer verekedtem is vele.

A két magyar katona csunyán össze volt szabdalva; az egyiknek letakarták a fejét kendővel.

A törököket gyomron szúrták, és bevetették a Dobó katonái a Berettyóba, a magyaroknak meg sirt ástak a parton egy vén fűzfa tövében, és kardostól belefektették őket. Betakarták a köpönyegükkel, behantolták, s kereszt helyett odatűzték a kardjukat.

II.

Konstantinápoly déli sarkán egy régi vár áll. Falai magasak. A falakon belül hét középső torony, ilyenforma rendben:

o
o o
o o o

A vár falát felében a Márvány-tenger mossa, felében faházak környezik.

Ez a híres Jedikula, magyarul: Hét-torony. A hét toronyba van betömve a szultának minden kisére.

A középső kettőben az arany és gyöngyös ökszerek. A tenger felől levőkben az ostromszerek: kézi fegyverek és ezüst kincsek. A másik kettőben a régi fegy-

verek és régi okiratok, könyvek.

Ott, e hét torony között őrzik a fejedelmi rabokat is. Mindeniket másképpen. Némelyiket lánczot és sötét kálykban, másikat olyan kényelemben, mintha otthon volna: járni engedik egész nap a várkertben, a zöldéségek kertben, a tornyok erkélyén, a földön; szolgát tarthat hármat is; levelet írhat, látogatókat fogadhat, ehétk, ihatik, csak éppen ki nem mehet.

• • •

Egy tavaszi napon két ősz emberült a Jedikula kertjében a padon. Mind a kettőnek könnyűfajta bilincs kigyózta körül a lábát.

Az egyik előrehajolva a térdén könyökölt; a másik a pad karján széjjelvetett kézzel hátrátámaszkodott, s a felhőket nézte.

Az, aki az eget nézte, őszebb volt, mint a másik. Szakállja a melle közepéig ért, a haja meg fehér sörényként lengte körül a fejét.

Mind a kettőn magyar ruha. Haj, a magyar ruha sok rabon kopott itten! Ültek szótlanul.

A tavaszi nap langyos melegséggel öntötte el a kertet. A ciprusok és a babérfák között virágzott már a lilium, tulipán, a pünkösdi róza. Fejük fölött egy vén pizáng öles levelei itták a nap-sugarat.

A felhőket néző ember leemelte izmos karját a padról, és keresztbe fonta. Eközben a társára tekintett és így szólt:

— Min gondolkozol Majlád barátom? — A diófámról, — felelt az előrehajló. — Fogarason van egy diófám.

A két ember megint hallgatott, aztán egynehány perc múlva Majlád szólalt meg:

— A külső ága elfagyott. Kihajtott-e? Ezen tanulom.

— Kihajtott bizonyosan.

Megint hallgattak egyet, aztán Majlád szólalt meg ismét:

— Hát te, Bálint, min gondolkozol? — Azon, — felelte busan Török Bálint, — hogy a kapi aga épp olyan gazember, mint a többi.

— Ezen én sohse kételkedtem.

— Azt mondták, hogy ravasz. Harminczezer aranyat küldött neki a feleségem, hogy ravaszkodja le ezt a lánczot a lábamról. Ennek már három hónapja.

Megint hallgattak egyet. Majlád lenyult egy pityangérről, amely kisárgallott a fű közül. Leszakította. Egy darabig morszolagta a kezében, aztán lehullatta a földre. És megint megszólalt:

— Az éjjel arra gondoltam, hogy én még mindig nem tudom, miért ejtettek téged rabul?

— Azt jóformán magam se tudom.

— Te elvégre is megváltál a magad fészkén: rólad nem mondhatták, hogy királyságra, vagy fejedelemségre áhítozol.

— Magam is sokszor tételődtem ezen. A töröknek nem kell ugyan valami nagy ok, hanem hogy mégis a sok közül mi ártott nekem leginkább, azt magam is szeretném tudni.

Az udvaron egy csapat kapudsi ment át dobszóval, aztán ismét magukra maradtak.

Bálint folytatta:

— Azt gondoltam mégis: az az éjjeli beszélgetés volt a főök. A szultán azt kérdezte tőlem, hogy miért jelentettem meg a németnek az ő jövetelét. A németnek? — kérdeztem csodálkozva. — Nem a németnek jelentettem én meg, hanem Perényinek. Az egy-kutyja. — felelte a szultán; — Perényi a némettel tartott. És akkor a szultán dühösen szólott rám: Ha nem értesítetted volna őket, itt leptük volna meg a német tábor: minden urat elfogtunk volna és összetörtém volna Ferdinánd minden erejét. — Hogy így kiabált rám a ronda török, bennem is felforrott a vér. Én tudod, mindig ur voltam egész életemben: nem szoktam ahhoz, hogy egyik gondolatomat a másikkal takargassam.

— Neki ágaskodtál?

— Nem voltam goromba, csak megmondtam neki, hogy éppen azért értesítettem őket a szultán jöveteléről, mert kimélni akartam a német táborban levő magyarokat.

— Ez nagy hiba volt.

— Még akkor szabad voltam.

— Hát aztán mit szólt?

— Semmit. Fél és alá járt előttem, aztán a basának azt mondta, hogy adjanak egy jó sätört, ahol meghálhassak, mert holnap is beszélni akar velem.

— És beszélt veled?

— Soha többé. Egy nagy sätört adtak, de ki nem eresztettek. Ahányszor ki akartam lépni, tiz dárda állt a mellem.

— És mikor vertek rád lánczot?

— Csak akkor, mikor visszafelé indult a szultán.

— Nekem azonnal lánczot tettek a lábamra, mikor elfogtak, és dühömben sirtam, mint a gyermek.

— Én nem tudok sírni. Nincsenek könnyeim. Nem sirtam még az apám halálán se.

— A gyermekeidet se sirtatt?

— Nem, — felelte elsápadva Török Bálint, — de valahányszor eszembe jutnak, úgy érzem, mintha kardot szurnának a mellembe.

— És fájdalmas sóhajtással tette a tenyerébe a homlokát.

— Egy rab jut sokszor eszembe, — szólt bus elmélázással. — Egy sovány, rossz török, akit a Duna partján ejtett fogságba. Évekig ott tartottam a várban. Az egyszer engem szemtől-szembe megátkozott.

Nem beszéltek többet.

A távolból trombita-zene hangzott fel.

Néha arra figyeltek, aztán megint elmélyedtek a gondolataikba.

Mikor a nap már megvörösítette a felhőket, a várnagy végigment a kertben és a rabok elé érve, odaszólt nekik oldalvást:

— Uraim, kaput zárunk.

Napnyugta előtt fél órával szokták a kaput bezárni, s akkor minden rabnak a maga szobájában volt a helye.

— Kapudsi efendi, mi van ma, hogy úgy trombitálnak?

— Tulipán-ünnep, — felelte a várnagy. — A szerájban az éjjel nem alszanak.

Azzal odább lépett.

A rabok tudták már, mi az. Tavaly tavasszal is volt olyan ünnep. Olyankor a szultán minden asszonya ott van a szeráj-kertben.

A szultán női sátorokat állíttat fel a tulipán-ágyak körül, és a sátorokban az alsórangú háremi nőkkel mindenféle csecebecsét, gyöngyöket, selyemszöveteket, keztit, harisnyát, cipőt, fátit és más élelket árultat.

Az ő egynehány száz asszonya sohase mehet ki a bazárba, hát esztendőben egyszer ott örülnek annak, hogy pénz szörhatnak.

A kert olyankor zibong a jókedvtől. A palotából kihozott papagályok, rigók, fülemilék és kanári madarak kalitkástól fel vannak függesztve a fákra és bokrokra s versenyt énekelnek a muzsikával.

Este aztán kigyuladnak a Boszporus egy hajóján az illatos fáklyák és tarka papírlámpások, s az egész három zenszóval hajóköz le a Márvány-tengerig.

A két rab kezét fogott a Vértorony alján:

— Jó éjszakát, Majlád István.

— Jó éjszakát, Török Bálint.

III.

Mert nincs ott egyéb öröm, csak a jó éjszaka. Az alvó rab hazáálmodik.

Azonban Török Bálint nem tudott aludni. Ebéd után szokása ellenéte lefeküdt, és aludt egyet, hát most nem volt álmos. Kitérta az ablakát és odaült.

Nézte a csillagos eget.

A Márvány-tenger sarkán a Jedikula alatt sätált a hajó. Az ég csillagos volt és holdvilágtalan. A csillagok szinte lobogtak ragyogtak, s a tenger tükre másodlik ragyogott ég. A lámpákkal világító hajó ott sätált a magság és mélység csillagai között. Két magas kőfal takarta el a rab szemét elől. De behallatszott hozzá, hogyan szól a zene. Pengett a török cimbalom: a kánum, és esattogott a réztányér. De ő bármennyire is akarta hallgatni, gondolatai másfelé barangoltak.

Éjjel felé elesendesült a lármás zene. A nők maguk énekeltek. Mindig más és más hang, és más zenszerszám.

De Török Bálint azokból se hallott sokat. Az eget nézte, amely most már el volt borítva lassan vándorló sötét és rongyos felhőkkel. A rongyokon áttüneztek a csillagok.

— Milyen más itt az ég is, — gondolta. — Török ég, török sötétség.

Aztán, hogy hosszú szünet következett a hajón, így folytatta a gondolatait:

— Még a csendesség is más itten: török csendesség.

Arra gondolt, hogy lefekszik, de olyan jól esett neki az az álmos zibabdság, hogy időt várt, míg a tagjai megmozdulnak. Azt várta, hogy az ő akarata nélkül mozduljon meg a teste, s úgy menjen pihenni.

Ekkor az éji csendben hárfá szólalt meg s akkordjai szétszállottak a sötétlő török éjszakában.

Török Bálinton valami fájdalmas-édes borzongás ömlött végig a szívtől a sarkáig.

A hárfá elnémult egy percze, aztán újra felszálltak a remegő akkordok, és halk zokogásként emelkedtek fel az éjszaka sötétségében.

Most már felemelte fejét. Így emel fejét olykor a ketrecben őrzött rab oroszlán a szel susogására, és néz elmeredő szemmel maga elé.

A hárfá akkordjai sóhajjalágyultan enyésztek bele az éjjeli csendességbe, aztán újra összependültek a hurok, és egy vékony, fájdalmas női hang dala hangzott fel tiszta magyar nyelven:

Ki a Tisza vizét itta...
Vágyik annak szíve vissza...
Hej! Én is ittam... belőle...
Mégfájdult a szívem tőle...

Török Bálint még a lélekzetét is visszatartva, emelt föl, merő szemekkel nézett a hangok felé.

Ősz fűrtel szinte szerzte borzolódottak, arca szinte megmárványosodott.

És amint a vén oroszlán így megkövülve hallgatta a dalt, szeméből kigyöngyözött egy könnyesepp, és lecsordult orcáján, szakállán.

Lelke úgy itta a régen hallott hazai dalt, mint a Hortobágy asszont mezeje az esőt, s mikor a dal megszűnt, Török Bálint ráborult az ablak deszkájára. Ráborult és sirt, hosszan keservesen.

IV.

Éjjel tizenkét óra tájban egy inas zörgetett a Török-urfiak ajtaján.

— Gergely urfi!

— No, mi kell, — szólt Gergely felülve az ágyában. — Bejöhetsz.

Nem aludt még. Gyertyánál olvasta Horáciust.

A másik két ágyban is felébredtek a Török-fiúk.

— A virrasztó küldött, — mondotta az inas. — Egy urféle áll a kapun.

— Hogy hívják?

— Valami Keeske, vagy micsoda.

— Keeske? Ki a kutya lehet az a Keeske?

— Györből jött, és ide akar szállani. Gergely a Győr szót hallva, egyszerre kiugrott az ágyából.

— Ki az te Gergely? — kérdezte Török Janesi a paplan alól.

— Mekesey! — kiáltotta vigan Gergely. — Erressztek be tüstént a vitez urat!

Az inas elrobogott.

Gergely bakancsot rántott, és köpnyegét kapott a vállára. A két fiu is kiszállt az ágyából. (Janesi tizenhat éves, Feri tizenégy most már.) Kiváncsiak voltak a vendégre, akit csak névből ismertek.

— Rendeljétek bort, meg enniálór, — szólt vissza Gergely az ajtóból.

Aztán lerohant.

Mikorra leért, már ott állt Mekesey az udvaron; mellette lámpással a virrasztó, meg a várnagy.

Az emletről is levillant egy lámpásnak a fénye; így darabig ide-oda lengt az udvaron, aztán a jövevényen állt meg, aki éppen egy-egy tallérral busuzott a Dobó katonáitól.

— Csak hogy megérkeztem, — mondotta Gergelyt megölelve, — már majd elaludtam a lovamon.

— De Pista bátyám, mi van a fejed?

— Turbán, az irgalmát! Nem látod, hogy törökké lettem.

— Ne tréfálj, bátyám! Véres az a kendő!

— No hát csak adj öcsém szóbát, meg mosdótálat, aztán majd elmondom, hogy milyen az ut Györből Debreczenig.

A lépcsőn egy asszonyesél jelent meg, és kérdőn nézett a jövevényre.

Gergely nemet intett neki, mire a esél elült.

Gergely magyarázóan fordult Mekeseyhez:

— Az asszonyunk nem alszik éjjel soha. Mindig az urát várja, vagy levelet az urától.

V.

Egy heti seblázat hevert végig Mekesey a kastélyban. Ez idő alatt mindig

ott voltak mellette a Török-fiúk, meg Gergely. Itatták a vitezű vörös borral, és nem győzték hallgatni az elbeszéléseit.

Az asszony is minden nap meglátogatta. Mekesey még azon betegem elmondta, hogy Gergelyért jött: viszi magával a király seregébe.

A fiúk megdöbbenve néztek Gergelyre, az asszony szemrehányó bus arccal.

— Hát el tudnál minket hagyni? Nem voltam én anyád helyett anyád? És a fiaim nem voltak-e testvéreid?

Gergely lecsüggedt fölve felelte:

— Már tizennyolcz éves vagyok. Itt élőködjek-e, itt haszontalankodjak-e, mikor az országnak katona kell!

— Te kellesz éppen? — szólt Török-né. — Nem várhatod-e meg az én fiaimat? Mindenki elfordul tőlünk, — szólt az asszony elötologó könnyeit letörölve. — Ahonnan az Isten elfor-

C Z I G Á N Y B Á R Ó!

November 3-án fog az a világhírű operett RÉTHY LAURÁVAL a főszerepben a Majestic-színházban színre kerülni. Gondoskodjunk idejekorán jegyekről!

EUROPÁI GYÓGYINTÉZET

Bármily régi betegségben is szenved a ha orvosi eddig hiába gyógykezelték, forduljon bizalommal hozzánk. A mi európai gyógyintézetünkben mindenféle betegségek gyorsan és sikeresen kezeltek.

ORVOSI TANÁCSOT INGYEN ADUNK.
Rendelő-órak hétfőszopnapon reggel 10 óráig, estén 8 óráig. Ünnepszop délután 10 órától délután 3 óráig.

EUROPEAN MEDICAL INSTITUTE
402 GRAND ST. PITTSBURG, PA.

VIOLET ARCCREAM
Májfolt, szeplő ellen legjobb a világon. Üde arczört ad. Ára 50 cent.

GLADIATOR
Legjobb haj-és hajszívősző szer. Ára egy dollár. A pénz előleges beküldése mellett bár-hová megküldi a feltaláló:

Dr. J. BACKY, 100 Public Square, Cleveland, O.

HA BAJBA JUTOTT, FORDULJON NAAR MANFRED
békébiróhoz,

15 E. STATE STREET, TRENTON, N. J., aki tanácsot, segítséggel látja el. MAGYAR, NEM. T. TOT, LENGVEL stb. TOLMACS MINDIG KÉZNEL.

A NAP

A magyar újságírás szentkezése. Magyarország legünnepesebb és legjelentesebb napilapja.

Felolós szerkesztője: Braun Sándor. Lengyel Politikai fömunkatársai: Brody Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kilmár Antal.

A NAP a 48-as eszmény leghevesebb katonája s a 67-es politika legkelelmetlenebb üldözője.

A NAP nemcsak a legkitünőbb lap, de a LEGOLCSÓBB IS.

Előfizetés Amerika területére egész évre \$5.—
Félévre \$2.50
Negyedévre \$1.25
Mutatványszámokat készséggel küld:

A NAP kiadóhivatala:
Budapest, VIII. ker., Rókk Székház-u. 9. sz.

Fényképezéssel Muterem

Ha ezen hirdetés kivágja s behozza, minden tucazt kép után kap INGYEN egy életnagyságú képet. A legjobb felvételek.

VASÁRNAP IS NYITVA

S. ROBINSON
fényképező

1716 Centre Avenue, PITTSBURG, Pa.

RIZSAK JÁNOS
passaizi pénzküldő budapesti irodája
IV., Sütő-utca 6. szám alatt van.
Irodavezető: RIZSAK MIHALY.

RIZSAK JÁNOS, KÖZJEGYZŐ

MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTOINTÉZETÉ 127-2-ik UTCZA, PASSAIC, N. J.

PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ő-hazába. Az összes hajótársulatok meghatalmazott képviselője.

Mindenféle közjegyzői okiratok szakszerűen kiállítanak és konzultátsilag hitelesítetnek. Jogi, katonai és telekkönyvi ügyekben pontosassággal járok el. Reán bizott ügyekben pontosan és lelkiismeretesen járok el.

Az utasokat személyesen elkísérem a hajóhoz. Utbaig-ültést, felvilágosítást és tanácsot ingyen adok.

FIÓKÜZLETEK:
ALPHA, N. J. PHILLIPSBURG, N. J.
WHARTON, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

dult, elfordulnak az emberek is.
Gergely letérdelt az asszony elé és megcsókolta a kezét:

— Édes, jó anyám, ha így érti az én elmeneteltemet, akkor nem lesz belőlem semmi.

Tinódy is ott volt a szobában. Aznap érkezett meg Érsekújvárról. Hirt hallani jött az uráról, de persze a kérdéses belérékedt, mikor a kastélyt zászló nélkül, az asszonyt félgyszobában találta.

Az ablaknál ült egy zöldre festett ládán, és kardpengére rajzolt.

Gergely szavára abbahagyta a munkát, és így szólt:

— Nagyságos asszonyom, engedje meg, hogy beleköttyanjak ebbe a beszédbe.

— Hát csak szóljon, Sebők.

— A madár mindig visszatér a fészékére, akárhova megyen is. Gergely is röpdösni akar egyet. Én azt mondom, hogy jó lenne, ha forogna a világban. Mert tetszik látni, a János urfi máholnap fölemleredik, aztán neki is jobb, ha tanult katona lesz mellette.

Nem volt semmi nevetni való ezeken a szavakon, de mégis mindnyájan nevettek. Mert Sebők diák mindig tréfás, mikor nem énekel, s ha komolyan beszél, akkor is azt sejtik már, hogy vídamság lappang a szava alatt.

— Hát majd meggondoljuk, — szólt mosolyogva az asszony.

És hogy a diák munkájára fordult a figyelme, azt kérdezte tőle:

— Hát megvan-e a vers?

— Meg bizony. Nem tudom, tetszik-e nagyságodnak?

Azzal felvette a kigyós kardot, és olvastatni kezdte:

Aki bátor, az az rös,
Aki erős, könnyen is győz,
S aki győzve megy előre,
A halál is megfűt tőle!

— Ezt írja az én kardonra is, — szólt Török János.

— Nem, — felelte a fejét rázva Tinódy, — arra mást fogunk írni.

Mekesey megszólalt az ágyban:

— A Dobó kardjára a király nevét írni kellene írni. Valami olyanfélét, hogy: Istenért, hazáért, királyért.

— Az már avult mondás, — felelte Tinódy.

— Ki is esik a divatból, mióta osztrák fején a korona. Ha ő ezt akarta volna írattatni a kardra, magával vitte volna és ráíratta volna ő maga.

— Van eszemben valami, — szólt Gergely a homlokára téve az ujját. — Mikor gyerekek voltam, hallottam egy mondását. Azt kellene rámetzeni.

(Folytatás következik.)

C Z I G Á N Y B Á R Ó!

November 3-án fog ez a világhírű operett RÉTHY LAURÁVAL a főszerepben a Majestic-színházban színre kerülni. Gondoskodjunk idejekorán jegyekről!

A W H I S K E Y.

Irtá: Tutseké Berheft Lilly.

A Montague street-i boarding houseban késsel és villával ették az epret az asztalnál. Bort, vagy sört nem ivott senki, és vasárnap délben, templom után, mindig bibliai kérdésekről folyt a beszéd. Néha arról volt szó, hogy a londoni templomok körül levő sarkertben bűn-e cigarettázni, máskor, hogy a mennyeországnak van-e zene?

Mrs. Granston ült az asztalnál. Ő már tíz esztendeje lakott itt és azóta folyton készült vissza Új-Zélandba a fiához. De sohasem tudta az utazásra szükséges pénzt összegyűjteni.

Az egész házban senki sem törődött vele. Mindenki a maga munkája, vagy a maga mulatsága után járt, és ezek az emberek, akik mindennap egy asztalnál fogyasztották el a közös ebédeket: sohasem kérdezték meg egymástól, hogy honnét jöttek, hová mennek, sohasem mondták el, hogy a ruhájuk, vagy a kalapjuk mennyibe került és nagyon ritkán köszöntek egymásnak.

Reverend Ward, a Church of England keménynézésű és lágyzavú lelkésze, volt az egyetlen kivétel közöttük. Büszkén vallotta, hogy az ő hivatása a lelki betegek gyógyítani krisztusi szeretettel. És szegény, gondúzott, nyomorult emberek bizalommal fordultak hozzá.

Este csak ketten voltak az ebédlőben. Mrs. Granston szentet rakott a kandalló tűzére, apró vasseprével lesöpörte a rostélyt, aztán áthozta a szalonból a legnagyobb divánpárnát és szó nélkül illesztette az óriási karosszékben ujját olvasó mister Ward fejé mögé.

Az őszhajú férfi nyugodtan tovább

olvasott. De egy órával később, mielőtt felment a szobájába, azt mondta buszoul:

— All right, Mrs. Granston. Az öreg papnak is újra meg kell házasodni.

Nyilván az első Mrs. Wardra gondolt. Aki szintén maga rakott szentet a tűzre annak idején, s aki most már személyes tapasztalásból tudhatja, hogy van-e zene a mennyeországnak.

De másnap hónap elseje volt és Mrs. Granston három napig nem lehetett látni az asztalnál. A negyedik napon a háziasszony a drawing room-ba kérette a papot.

— Mrs. Granston tíz shillinget kért kölcsön a főtisztelendő úrtól a múlt hónapban?

— Mrs. Granston megbízásából intézi hozzám ezt a kérdést? — kérdezte vissza Reverend Ward nagyon kimért és elutasító hangon.

— Igen jól tudja, mister Ward, hogy nem szoktam a lakóim ügyeibe avatkozni, — folytatta a landlady zavartalanul. — Granston ur tíz évvel ezelőtt helyezte el az édesanyját az én házámban. Azóta nem láttuk őt. Levelet sem írt. Mrs. Granston sohasem kap leveleket. De minden hónap elején felveszi a pénzt a bankban, amit a fia küld és ekkor el kell vennem tőle az el-látásra szükséges összeget a magam számára és kifizetni a szabónője számláját. A többi elfogy három nap alatt.

Egy pillanatig gondolkodott, mintha nem akarná folytatni. Az érdekeit mérlegelte. Jobb-e elhallgatni Mrs. Granston titkát, mint az elmulit tíz év alatt? Így nem vet fölöt háza féltre örzött hírnevét. Vagy megpróbálni segíteni a szerencsétlenségén? Annyi év alatt még az angol asszony is megújja a titoktartást. A segítés pedig a lelképásztortól származik.

— Mrs. Granston iszik — mondta egyszerre.

Erre Mr. Ward egy kicsiny kristály-üveget húzott elő a zsebéből.

— Ezt a fautenil karfájára mögé szorítva találtam az ebédlőben. Whiskey volt benne. De már üres volt. Közönm a bizalmát, asszonyom. Mrs. Granston meg fogjuk menteni.

Van-e ennél nemesebb feladat? Egy asszonyt, akit a családja kiközösített az otthonából: visszavezetni az egészséges életű emberek közé. Felkésítheti-e szent célt az Issten szolgálatáért? Egy új fejezetet fűzni az életbe a tévelygő lélekről, akit az ő szava megfűt.

Ezen az estén mister Ward karjaival széles gesztusokat írta le a levegőben, soká járt fel s alá a szobájában. Készült a vasárnapi szónoklatára.

...A templomban fehér karinges énekesek énekeltek a szóltárokat. A hívek közt nyomtatott czédulákat osztottak ki, vallásos meetingekre szóló meghívással. És csörgött a pénz a gyűjtő ezüsttálcán. Aranyak is hullottak belé.

A prédikáció a lelki belpoklosokról szólt, akiket ápolni és védeni kell. Nem pedig kitaszítani a nyomorúságba. Ime, a példázat az ittas asszonyról, akit az utcán a rendőr szidalmaz, — holott szeretetteljes szóval kellene emlékeztetni rá, hogy a bűnös élevezetekről való lemondásban rejlik a hívő lélek legnagyobb boldogsága.

S amikor újra felzengett az ének, s a papnövédek, élükön a szépszávu lelkészrel lassan kivonultak a templomból. Reverend Ward egy nagy lelki jótétemény tudatában ment hazafelé. Eszébe jutottak az apostolok, akik hívőknek tették a hitelenekeket, s a csodák, midőn a gyógyíthatatlanok meggyógyultak az igétől. Hitt a saját beszédének csodateremtő hatalmában: hisz a divánpárnát mindig Mrs. Granston hozta az ebédlőben a feje mögé. És igazán nem lehet tudni, hogy ebben a hitben a pap volt-e boldogabb benne, vagy az ember.

A boarding house-ban hasszsan beszéltek erről a prédikációról. Csak Mrs. Granston hallgatott sokáig. Egész addig, míg a háziasszony megbontotta az asztalt és átment az irodába a számlákat kiállítani. Ekkor mereven, szigorú arccal felállt és azt mondta: — Mind mágyára kellene küldeni az iszákos embereket, akik botrányt csinálnak az utcán.

Aztán felment a szobájába, miután kivágta magának az újságból a kolonialis híreket. Ez mindennapi szokása volt. És odafent még egyszer kihuzta a kis tükre ládáját, hogy legalább egy utolsó sixpences nem maradjon benne. De ez a fiók régóta üres volt már. Várni kellett a jövő hónap elsejéig.

Mióta mister Ward ismét arra gondolt, hogy a papi élet méltóságához szükséges a házasság, ő is olvastatta a kolonialis híreket.

Egy ködös reggelen azonban szem-mellátható megütözéssel tette le kezéből a lapot, és szokatlan sietséggel ro-bogott fel a falépcsőn a top-ig, hogy megkérdezze a szobaleányt, Mrs. Granston látta-e már a reggeli híreket?

— Nem látta, Sir. Egy órája jött haza a bankból.

A bank szó most fel se tűnt a papnak. Gondo jta egészen másfelé kavargott: bár az elmékedéshez szokott emberek gyakorlottságával egészen világosan szűrődtek össze agyvelejében kialakult mondatokká. Ime, egy összeomló egzisztencia. Odaát, — a világ tulsó végén, ahol nyáron van karácsony — felrobant egy közbányában a bányaalég. Az egyik tárnában benrekedtek az élő munkások, s a vezető mérnök odaveszett.

Csak hogy ezt a mérnököt Granston-nek hívták. És itt kezdődik egy másik ember katasztrófája.

Még nem tudta bizonyosan, hogy mit fog mondani az asszonyának. Azt-e, hogy a fia helyett lesz ezután egy másik férfi, aki gondoskodik róla, — ha elfogadja életársul? Vagy csak azt, hogy az Ursten nem hagyja el a szülők köldökét nyomorúságukban. De azt érezte, hogy ezt a kegyetlen hírt neki kell megmondani: mert nem lehet, hogy az az asszony az újságból olvassa el.

Kopogott az ajtón, de belülről senki sem felelt. Végre belépett, s a másik pillanatban az angol ember külső korrektségre oly sokat adó ösztönével hirtelen behuzta maga mögött az ajtót, hogy senki se láthasson be véletlenül.

Mrs. Granston pamlag híján a ki-pomázott kertszékben ült és lábait a mosdóasztalra rakta fel. Dédelgetve ölelte magához Typoo-t, a penzió macskáját. Az ablak párkányán még egy télt üveg állt. De a szoba levegője már tele volt a pálinka gőzével.

Mikor meglátta a papot, önkénytelenül a szokásos üdvözlő szavak jöttek az ajkára:

— It is a lovely morning. Is n't it? Ugy-e szép reggel van?

És mosolygott is hozzá, noha kissé nehezen tudta a szavakat szépen rendjében, sorjában kimondani:

— A lovely morning.

Aztán elfullasztotta a köhögés a mérges, a gonosz, az emberölti italtól. Észre se vette, hogy a pap elment és nehezkésen lehajolt a másik üveg után.

Reverend Ward pedig még aznap este elköltözött a Montague street-i boarding-house-ból.

HÍZSNYAI JÁNOS ur Connecticut állambeli Danburyben fel van jogosítva előfizetéseket felvételre és nyújtására. Melegen ajánljuk honfitársaink jóindulatába.

DAYTONEAN Ohio államban és környékén RADÓ LAJOS ur képviseli a „Bevándorló”-t. Előfizetési díjakat felvehet és nevünkben nyújtáthat. Melegen ajánljuk Radó urat honfitársaink pártfogásába.

TRENTON LEGJOBB FOGORVOSA Dr. J. S. MILLER 184 SOUTH BROAD STREET. Olcsó, jó, pontos és fájdalom nélkül — dolgozik. —

J. BOSS 111 SECOND STREET, PASSAIC, N. J. Miniatűr szivarok és dohányok — kárpapája. — KÜLÖNÖSEN JO A KOSSUTH ÉS GRÖF EATTHYANYI DOHÁNY. Megrendelések egyben és kicsinyben vidékre is.

CHICAGO ÉS KÖRNYÉKE MAGYARSÁGÁNAK FIGYELMÉBE! Dr. BOTTLIK LAJOS BUDAPESTI EGYETEMES ORVOSTUDOR volt csász. és kir. katonarvos, a magyar kir. posta-, távirtda és telefon, a m. kir. állam vasutak és a csász. és kir. Kassa-Oderbergi vasút volt orvosa

Jelenleg chieagoi kórházi igazgató-főorvos, konzultus orvos, a legkülönfélébb és leg-súlyosabb betegségeket a leg tudományosabb alapon és az orvosi tudomány eddig elért legmagasabb színvonalán, a legjobb eredménnyel gyógyítja. Különös szakképzettséggel gyógyít mindenféle férfi és női betegségeket a legnagyobb TITOKTARTÁS mellett jótállással. — Levelekre válaszol:

Dr. LOUIS BOTTLIK 420 SO. HALSTEAD STREET. Telephone Monroe 1116. CHICAGO, ILL.

THE RISING SUN BREWING CO. CSEHORSZÁGI módon készülő SÖR

A legválogatottabb arany árpából, malátából és mézharutos cseh komlóból főzik.

FELTÉTLENÜL JOBB BARMILY IMPORTÁLT SÖRNEL.

ELIZABETH, N. J.

MONOPOL KÁVÉHÁZ RUDNER és ROTH, tulajdonosok

NEW YORK, 145 MÁSODIK AVENUE, a kilencedik utca sarkán — Kitűnő ételek és italok —

A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE — Szombat és vasárnap este elsőrangú cigányzene —

YORKVILLE BOULEVARD

előkelő magyar kávéház a felső városban

1293 MÁSODIK AVENUE

Tulajdonosok: GROSS EDE

— a 72. és 73. utcák között. —

— MINDENNAP CIGÁNYZENE —

Kitűnő magyar ételek és jó italok. Pontos kiszolgálás.

POMPAS BILLIAR.DASZTALOK.

THE 'STATE BANK'

AZ ÁLLAM BANKJA

378 Grand Sreet, New York City.

Elnök Richard O. L., alelnök Kohn Arnold, másodalelnök Burckett L. Walter, pénztáros Vochris A. I., alpenztáros Kneisel János.

Tőke, feleletg, nyereségy, több, mint \$1,000,000 Betétek több, mint 16,000,000 Pénzküldeményeket elfogadnak a világ minden részébe.

HAJÓJEGYEK minden vonalra kaphatók.

WÁRADY LAJOS Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése.

PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA. Az összes hajóvonalak képviselője. HAZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA. magyar közjegyző

449 S. Broad St., Trenton, N. J.

AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉG. Alakult 1906. február 27. Cleveland, O. A szövetség célja: az Amerikában élő magyarok testületi összetartása, anyagi és erkölcsi érdekeinek védelme. Összefogó alulnabunk Amerika minden magyarlakta helyén. Aki a Szövetség tagja akar lenni, írjon alapszabályokért a titkári hivatalhoz 305 CENTURY BUILDING, Cleveland, O.

THE CITY BANK CO. BIZTOS, ERŐS, MEGBIZHATÓ. Takarékbetétek után 4 százalékos — fizet. — 10 AVENUE és PEARL ST. sarkán. SOUTH LORAIN, Ohio.

MISSOURI ALLAM. The Farmer's & Miner's Trust Company, a gazdák és bányászok trust-kompániája, Bonne Terre. Bejegyezett 1890-ben. Tőke \$100,000.00. R. R. S. Parsons elnök, F. J. Thomure alelnök, P. H. Dearing titkár és pénztáros.

OHIO ALLAM. Perczel Lajos, 532-534 Pearl street, Cleveland. The Dollar Savings & Trust Co., Youngstown. Vagyon: \$1,500,000. Pénzküldés gyorsan, olcsón és pontosan. Pénzbetétek után 4 százalékos kamatot fizet. Üzletvezető: Burger B. Lajos.

WISCONSIN ALLAM. Merchants and Savings Bank, Kereskedelmi és takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzeket elküld a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad.

NEW JERSEY ALLAM. Rizzák János, 128 Second street, Passaic.

Chester Frank Dyer urnak, az amerikai Egyesült Államok budapesti főkonzulának irodája Budapestben, V. Würm-udvar, 1. szám alatt van. A főkonzul utalmi ügyeineknek irodája: Fiume, Andrássy-ut 22. Magyar amerikaiak, kik az ó-hazában nehézségekkel találkoznak, forduljanak oda.

ZASZLÓ, JELVÉNY, MISERUHÁK Saját készítésű legértékesebb egyleti zászlók, sapkák, egyenruhák, szalag és aranyjelvények. Bálók és ünnepekhez szükséges szalagok és díszítések raktára. — Jutányos árak. —

LITVAY JÁNOS 8807 Buckeye Road, CLEVELAND, O

Charles R. Kear Harry F. Potter elnök pénztárnok.

ELSŐ NEMZETI BANK FIRST NATIONAL BANK MINERSVILLE, PA. Alapított 1861-ben. Schuykill-County legőregbő nemzeti bankja. Alapítke \$50,000.00 Tartalékaiap és szét nem osztott nyereségy 75,000.00 Elfogad pénzbetéteket s a pénzt csekkek alapján vagy szóbeli felkérésre azonnal visszafizeti. Pénzküldéseket a világ bármely részébe bank- vagy póstaulyvány utján eszközöl.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK. E rovat alatt oly bankozásokat nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából.

NEW YORK ALLAM. Knauth, Nachod és Kühne, 15 William street, New York. Kiss Emil, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll. Németh János, 457 Washington street, New York. Deutsch Testvérek, 319 Houston st., New York. Pénzküldés, hajójegyzroda és közjegyzői hivatal. The Oriental Bank, 182-184 Broadway, New York. Csekkek, hitelevellek, külföldi értékpapírok megvétele és eladása. Nemzetközi Utazási Iroda és Pénzküldő Társaság, igazgató Láng József, 1496 Second Ave., New York City.

PENNSYLVANIA ALLAM. B. Hendler, successor to A. Hendler Son & Co. Cassandra. Pénzküldemények Magyarországra és Európára bármely részébe olcsón, gyorsan és biztosan. Hajójegyek az összes vonalokon az ó-hazába sehol olcsóbban nem kaphatók. First National Bank, Első Nemzeti Bank, Minersville. Alapítke \$500,000.00, tartalékaiap és szét nem osztott nyereségy \$75,000.00. Elnök Charles R. Kear, pénztáros Harry F. Potter. Réth József és Fial, a Monongahela-völgynek legőregbő bankháza, saját épületében, ötödik Ave. és Locust st. sarkán, McKeesport. Pénzküldés az ó-hazába gyorsan, pontosan a legolcsóbb árfolyam mellett. Hajójegyeladás az összes vonalakra a legalacsonyabb árak mellett. Közjegyzői okiratokat szakértelemmel kiállítanak és a konzultus hitelesítést beszerzik. Czim: Jos. Roth and Sons. Hungarian American Savings & Trust Co., Duquesne Magyar Amerikai Takarékbank és Hitel Társulat, Duquesne. Alapítke és fölösleg 175,000.00 dollár. Pennsylvania állam legerősebb bankházaiank egyike s az egyedüli magyar államilag ellenőrzött magyar bank Amerikában. Igazgatói és részvényes magyarok. Fizet két százalékos csekkszámítóra, 4 százalékos betét-számítóra. Pénzküldés hajójegyeladás és közjegyzői iroda. Klein Jakob, magyar bank- és váltóüzlete, 1340 Penn Avenue, Pittsburg. Megbízható pénzküldő és hajójegyelárusító. Kiállít közjegyzői okiratokat és elvállalja hazai ügyeknek elintézését. Tomcsányi József, Homestead és Duquesne. Klein Arthur, Rankin, Pa. Hajójegyek, pénzküldés, hazai ügyek elintézése. Kail G. Árpád, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése. Közjegyzői hitelesítés. Pontos pénzküldés.

MEG- IV. F.

TE VAGY